ҮРЭНДЭ ҺҮ ХУДАЛДАЛГЫЕ ХУРДАДХАЛГА— МҮНӨӨДЭРЭЙ ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГО

ҺААЛИШАН

...Зам/йнай залууршание ...юбта? Юмжит лэ мааб даа! ...ай һаалишан болохо гээ ...Юмжидэйл «һургуули» шу-...ррэгтэй,—гээд, Хэжэнгын ...нютаг зониинь омогорхон ...дог лэ.

...Һэһан бэрхэ гээшэб Юм-...ортоол хүсэгдэнэгүй,— ...хаба шадалаа харуулхаар ...һаһан, хүршэ чисаанынхи-...мартадаг лэ.

...Ажалайнь оншын «түл-...бадарэн олоёбди, хэрэг-...,—гээд, Ара Хүрьбын ...малшад шармайн орол-...лэ.

...үгэнүүд хэндэ зорюу-...наб, хэнэй хэһэн ажалда со-...тгаал дууданаб? Эдэ үгэ-...жолоо баригша Юмжит ...ева болоно. Юу хэһээрээ, ...ушарһаа энэ һаалишан ган-сал Хэжэнгынгээ совхоз соо бэшэ, мүн Хориин үйлэдбэриин управлени соо алдар сууда гараа б? Тэрэнэй ажабайдалай зам юрын лэ хэдэн зуугаад, мянгаад хүнүүдэй намтарта адли. Һаалишан мэргэжэлтэй, Коммунис партиин гэшүүн, ажалдаашье ниитыншье хэрэгтэ урагшаа һаналтай, эдэбхитэй хүн.

Һаалишанай ажал, хэнэйшье мэдэһээр, ехэ харюусалгатай, арад зомнай һаалишан хүниие хүндэлхэ ёһоороо хүндэлдэг гээшэ. Гэхэ зуура ямар нэгэн түбэг бэрхэшээлтэй ушархадаа зарим һаалишад «зүрхөө эдидэг», харюуда харюудаһаар хүнгэхэн ажал бэдэрдэг байха юм. Юмжит Дамбаева тиимэ хүн бэшэ. Ажалые хүндэшөөдэггүй, бэрхэшээлнүүдһээ айдагтүй хадаал аяар 26 жэлэй турша соо һамшан һаатангүйгөөр түрүү һаалишан нэрэ солоёо магтуулһаар лэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ даажа байһан үнеэн бүриһөө 2602 кг һү һаажа, нэгэшье үнеэ һубайруулангүй, нэгэшье тугал үхүүлэнгүй, бүхы управлени соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ һэн. Иимэ амжалта тушаан боложо ганса-нэгэ жэлдэ туйладаг бэшэ, харин жэлһээ жэлдэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэлсөөд лэ байдаг. « Иимэ амжалта тэнгэриһээ тэб гэжэ буудаггүй, бэлэхэнээр, һанаа амарханаар туйлагдадаггүй. Ажалдаа үнэн зүрхэнһөө, бүхы сэдьхэлээрээ дуратай байха хэрэгтэй» гээд Ю. Дамбаева өөрөө хэлэдэгшье байха. Ажалдаа дурлаха гээшэ, Юмжит һаалишанай һанамжын ёһоор гүн ехэ удхатай. Үнеэдээ зоотехниин заабариин ёһоор харууһалха, эдеэлүүлхэ, бэе бэедээ коммунис ёһоор туһалалсаха, ажалдаа шэнэ, түрүү онол аргануудые зоримгойгоор хэрэглэхэ, зооветһуралсалда, түрүү дүй дүршэлэй һургуулида хабаадалсажа, мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ—иимэ эрилтэ түрүү һаалишан өөртөө, илангаяа залуушуулда эрхэ бэшэ табидаг байна. Ажалдаа ехээр дурлаһан хүн хадаал дүй дүршэлөө бусад һаалишадта дамжуулан үгэдэг, һаалишадай залуу халаан бэлдэхэ тухай ходо анхаржа байдаг.

— Бидэ хүгшэд шадал зэргээрээ оролдонол гээшэбди. Теэд «отставкада» гараха сагнай холо бэшэ болоо. Манай һуурида ёһотойл бэрхэ, шамбай шударгы залуушуулые һургаха, бэлдэхэ тухай һанамшалхаар ха,—гэжэ Хориин үйлэдбэриин управлениин хоёрдохи партийна конференциин ендэр дээрэһээ Юмжыт Дамбаева дурадхаа һэн. Энэнь ехэ зүйгэй, анхармаар. Ушарынь гэхэдэ, мал ажал дээрэ гол түлэб наһатайшуул хүдэлнэ ха юм.

Түрүү жэшээ хэзээ бүхэндэ үргэн дэлисэтэй, ута далитай агша һэмнай. Хоринхидой эамайнь залуушан болоһон Юмжит Дамбаевагай жэшээгээр хүдэлдэг һаалишадай тоо олошоржол байнхай. Һаяхан лэ арбадахиие дүүргээд һаалишанай хүндэтэй ажалда ороһон Цырма Лыктыпова бүхы Яруунa соогоо суурхадаг болонхой. Үльдэргын залуу басаган энэ жэлэй түрүүшын хоёр һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 320 кг. һү һаагаа. Залуу һаалишанай ажалайнь ёһотойл үнэмшэлгэ, аттестат энэ гээшэл!

Мүнөө үеын һаалишан—мал ажал дээрэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг хүн гээшэ. Тиимэһээ һаалишан бүхэниие үдэр бүриин анхарал оролдолгоор хүреэлхэ, һайнаар ажаллаха али бүхы эрхэ байдал байгуулха, материальна талаарнь урмашуулха, мэргэжэл шадабаринь дээшэлүүлжэ байха тон шухала. Энэл ушарта һаалишад ажалдаа эрхим һайн үрэ дүн туйладаг лэ байха. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Калининай нэрэмжэтэ, «8-е Марта», «Авангард» колхозуудай һаалишад гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Харин һаалишад тухай ёһотой оролдолго гаргаагүй газарта муртэй һүн һаагдадаггүй, түсэб, даалгабаринууд буруу һурэжэ байдаг. Мартын 20-ой байдалаар гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө милл 50 гаран процент дүүргэһэн Онохойн совхоз энээндэ арсашагүй гэршэ болоно.

1964 оной нэгэдэхи квартал дүүрэнтэжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Буряад оронойм най һаалишад түсэб, уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада аһан шадалаараа оролдохо болоно.

Нүхэр һаалишан! Орон дотороо һү болон һүнэй зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо хэрэг шинии хүсэлэл оролдолгоһоо, шадабари мэргэжэлһээ бүримүһэн дулдыдаха бшуу. Тимэһээ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һүн далай билтаруулха гээшэ нэрэ хүндыншни хэрэг болонол, һаалишан!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№71 (10439) | 1964 оной мартын 24, вторник | Сэн 2 мүнгэн

, Сүлөөтэй сагтаа элдэб номуудые уншажа байхада ямар һонин гээшэб! Хэншье хадаа энээндэ дуратайл байха ха юм. Загарайн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалиин 1-дэхи фермэдэ улаан булан соонь элдэб һонин номууд хододоо асарагдадаг. Тингэжэ эндэхид сүлөөтэй сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэнэ.

Зураг дээрэ: малшад Ц. Д. Бальжинимаева Х. Дугаржапова хоёр ямар ном абажа уншахаяа зүбшэжэ байна.

А. Куртигай фото.

Москвахаа мэдээсэнэ

Совет Башкирай 45 жэлэй ой

УФА, мартын 21. (ТАСС). ...жэлэй саада тээ, 1919 оной ...ын 23-да, В. И. Ленинэй ...лээр Башкирай Автоно-... Совет Социалис Респуб-... байгуулагдаа һэн. Энэ ... РСФСР дотор эгээн тү-...ын автономито республи-... байһан юм.

...ус республикын индустриин ...элтэдэ туйлаһан гайхам-...та илалтануудай нэгэниинь ...а, богонихон болзор соо ... түгэс нефтяной промыш-...ность байгуулһан ушар бо-...о.

...үүлэй 10 жэл соо тэндэхи ...омикодо илангаяа ехээр ...эл баясуулма шэнэлэлтэ ...нхой. Мүнөө Башкира гээ-...гансашье нефть абадаг бэ-... мүн ехэ химиин гуламта-...ай нэгэниинь гэжэ тоолог-...о.

...Республикынгаа 45 жэлэй ...утуулан, эндэхи заводууд, ...рикануд, барилганууд, кол-...уд, совхозууд ажалдаа шэ-...мжалтануудые туйлаба.

Маршал Абдалла Салялиие хүндэлһэн уулзалга

СССР-эй Верховно Соведэй ...идиум, Советскэ прави-...ство мартын 21-дэ Крем-...н Ехэ ордон соо Йеменэй ...б Республикын президент ...шал Абдалла ас-Салялиие ...лһэн уулзалга хэбэ. ...нэй Араб Республикые ...йлогшотой хамта ерэлсэ-... тус оронойгүрэнэй дээдэ ...лтад тэрээнтэй байлсаба.

...Совет талаһаа уулзалга дээ-... Л. И. Брежнев, Г. И. Воро-... А. П. Кириленко, Л. Н. ...емов, Л. Ф. Ильичёв, В. И. ...лков, А. П. Рудаков, В. Н. ...ов, А. Н. Шелепин, СССР ... Верховно Соведэй Прези-...умэй Түрүүлэгшын орлогшо ... Э. Калнберзин болон бусад ...т гүрэнэй ажал ябуулаг-...д байлсаа. Мүн гадаадын ...мадууд болон журналист-...д байлсаба.

...Уулзалгын болохо үедэ Л. И. ...режнев болон Абдалла ас-Са-... хоёр үгэ хэлэһэн байна.

А. А. Громыко Хельсинки ерэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, мартын 21. (ТАСС). Финляндиин прави-...ствын уряалаар СССР-эй ...адын хэрэгүүдэй министр ... А. Громыко һамгантаяа гү-...турын хэрэгээр айлшалжа ...үдэр Финляндиин ниислэл ...одо ерэбэ.

А. А. Яблочкина наһа бараба

Совет театральна искусство ...дэ гээлтэдэ оробо. Бага ...трай эгээн үнинэй актриса, СССР-эй арадай артистка Алек-... Александровна Яблоч-... 1964 оной мартын 20-до, ... хүрэжэ, наһа бараба.

Кварталай түсэб заабол дүүргэхэ

Гүрэндэ һү худалдаха 1964 оной 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэһэн ажахынууд үдэрһөө үдэртэ олошорно. Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин бүхы колхозууд, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз мартын 20-до гүрэндэ һү худалдаха кварталай түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ. Энэ управлениин ажахынууд кварталай түсэбһөө гадуур 3000 центнер һү гүрэндөө худалдахаар зоригжонхой.

Улаан-Үдын управлениин «Авангард», «Коммунизм», «Маяк», Калининай нэрэмжэтэ, «Искра», «Советская Россия», «8-е Марта» колхозууд кварталай түсэбһөө гадуур һү гүрэндөө тушаажа захалба.

Яруунын совхоз кварталай түсэб мартын 15-да бэелүүлээд, һарын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 700 центнер һү тушааха гэжэ шиидэнхэй.

Хяагтын үйлэдбэриин управленидэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз, Сэлэнгын болон «Темникский» совхозууд, Зэдын управленидэ — «Красный Октябрь», «Коммунизм» (Санага), «Мир» колхозууд гүрэндэ һү худалдаха кварталай түсэб дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ.

Тиигэбэшье үйлэдбэриин управлени бүхэндэ хожомдожо, гэдэргэ татажа байһан ажахынууд олон дайралдана. Жэшээнь, түрүүлжэ ябаһан Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени дотор «Эрдэм» совхоз (директор нүхэр Доржиев) ехээр гээгдэжэ, гүрэндэ һү худалдаха кварталай түсэб милл 66 процент дүүргээ.

Хяагтын управленидэ — Пограничнa, Хяагтын совхозууд, «Эрдэм», Карл Марксын, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд гэдэргэ татана. Пограничнa совхоз һү худалдаха кварталай түсэб оройдоо 38 процент хүргөөд байнхай.

Улаан-Үдын управленидэ — Онохойн совхоз, «Гигант», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд һү худалдаха түсэбөө һаял 56—69 процент дүүргээд байха юм.

Кварталай дүүрэтэр нэгэ недели үлөбэ. Энэ үедэ ажахы бүхэнэй арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, һү һаалияа дээшэлүүлжэ, доторой хэрэгсэлдэ гаргашалгые хороожо шадабал, республикамнай кварталайнгаа түсэб дүүргэхэ аргатай. Мартын 20-ной байдалаар республикамнай гүрэндэ һү худалдаха кварталай түсэб 83 процент дүүргээд байна.

Гүрэндэ һү худалдаха кварталай түсэб заабол дүүргэхэ гээшэ үйлэдбэриин управлени, колхоз, совхоз бүхэнэй мүнөөдэрэй дайшалхы хэрэг мүн.

Гүрэндэ һү худалдалгын ябаса тухай

1964 оной мартын 20-ной мэдээн

(Нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Управленинүүд, аймагууд	Һүнэй худалдагдаһаниинь: Бүхыдөө	Һүнэй худалдагдаһаниинь: Үнеэн бүриһөө (кг.)
Мухар-Шэбэрэй	94	166
Улаан-Үдын	92	174
Баунтын	90	119
Зэдын	88	122
Яруунын	81	—
Хориин	79	117
Баргажанай	77	123
Хяагтын	76	143
Түнхэнэй	74	86
Кабанскын	69	154
Хүдөө ажахын туршалгын станци	107	—
Хүдөө ажахын институдай һурапсалай ажахы	111	—
Хүдөө ажахын техникумэй һурапсалай ажахы	94	—

Түсэбһөө гадуур

Байгша ондо манай Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын малшад ехэ уялгануудые абаһан юм. Табиһан зорилгоёо бэелүүлхын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, мяха тушаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэбые, һүөөр кварталайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэээ. Мартын 19-нэй байдалаар хамта 1120 центнер мяхан, 3500 центнер һүн гүрэндэ тушаагдаа. Һү һаалгаар олон һаалишад социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Жэшээлхэдэ, ажахымнай түрүү һаалишад З. И. Колесева, Д. Дамбуева, Л. Найданова, Б. Нимаева болон бусад харууһалдаг үнеэдһээ үдэр бүри 8—11 килограмм һү һаана. Гүрэндэ тушаагдаха малые шахан таргалуулжа байдаг хүнүүдэй дундаһаа малшад Ш. Надмитов, В. Орлов, Х. Аюшеева, Б. Дашинимаева гэгшэд ажалаараа шалгарна.

Түрэл партиингаа ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсажа байхадаа, эндэхи малшаднай саашадаа ажалаа бүри эмхитэйгээр ябуулха хүсэлтэй. Март һарын эсэс болотор кварталай түсэбһөө гадуур 700 центнер һү, 75—100 центнер мяха гүрэндөө худалдаха байнабди.

М. Сергеев.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын парткомой секретарь.

Үбэлэй хурьга абалгын ябаса тухай

1964 оной мартын 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Управленинүүд	Бүхыдөө абтаһан хурьгадай тоо	Тэрэнэйнь хэды процент гарзалааб
Баргажанай	61061	1,2
Зэдын	124974	7 8
Кабанскын	6511	1,7
Хянгтын	96898	8,3
Мухар-Шэбэрэй	94617	4,5
Түнхэнэй	13043	5,8
Улаан-Үдын	41443	4,2
Хориин	115439	7,0

уялга абаал һаа—дүүргэ

Модо бэлэдхэлэй мастер, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат А. И. Кудряшовой даадаг бага комплексно бригадын үүсхэлые дэмжэһэн Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригаданууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Һара соо 2000 кубометр модо бэлэдхэжэ, таллуулха мүрысөөндэ оролсоһон В. И. Спиридоновой бригада абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тус бригадынхид февраль соо 2201 кубометр модо бэлэдхэжэ, дээдэ складта зөөжэ, промышленно-үйлэдбэриин зоно соо шалгарба. Мүн нүхэр Д. С. Сопрыкинай даадаг бригада түрүүшүүлһээ ехээр гээгдэнгүй, 2119 кубометр модо бэлэдхээ.

Зонын юһэн бригада һара бүхэндэ 2000 кубометр модо бэлэдхэхэ уялгатай. Мүн һара соо 1500 кубометр модо бэлэдхэхэ уялга абаһан 45 бригадануудай 33-ниинь хэлэһэн үгэеэ үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Бага комплексно бригадануудай хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар Хандагатайн, Шулуутайн леспромхозууд февралиин түсэб үлүүлһэн юм. Хандагатайнхид 1341 кубометр Шулуутайн леспромхозойхид 257 кубометр модо Эхэ орондоо түсэбһөө гадуур үгэбэ.

Һара бүхэндэ 1500—2000 кубометрһээ доошо бэшэ модо бэлэдхэн таллуулха гэһэн зорилготой бага комплексно бригаданууд «уялга абаал һаа, тэрэнээ заатагүй дүүргэ» гэһэн уряатайгаар ажаллана.

Г. Павлов,

Загарайн промышленно-үйлэдбэриин зонын парткомой инструктор.

Үнеэн бүриһөө—хахад пүүд һү

— «Шулуун базынхиднай» түрүүшүүл бэд даа. Шэнэ оной хоёр һарын мүрысөөндэ бидэнээ һөөлөөр ахяал. Байзагты, өөрынхеэ харуулхабди! Хэды тиимэ холо соёролдохонь һэм?! .

Иимэрхүү удхатай хөөрэлдөөатаа маатай үгэ андалдаа Нарһатын совхозой һү һаалиин алишье гүүргэдэ һаядаа ябаһан хүн дуулаһан байха. Һаалишадай мүрысоонэй хоёр һарын дүн мартын эхээр гаргагдажа, бүхы совхозой һаалишад совхозойнгоо түб — Нарһата тосхондо суглараһан юм. Урдань түрүү зэргэдэ ябадаг нэгэдэхи, хоёрдохи фермэнүүдэй һаалишад совхоз соогоо ходол һүүл барижа ябадаг 4-дэхи фермын һаалишадта ахигдашаһандаа гайхан, гэлын алдаа ёһотой. Тэрэнь һаалишадай хорые гэнтэ гэнтэ хүдэлгөөд абадаг байба гээшэ. Энэнь муу бэшэ.

Теэд тэрэ «Шулуун баазынхид» түрүүшынгээ амжалтаар һанаагаа амаршоо гэжэ найдахаар бэшэ. Тус гүүртын һаамхай 170 үнеэдһээ февральда 1000—1100 литр һү сүүдхэ бүри һаадаг һаа, мүнөө мартын гэнгээр үдэрэйнь һаам 1300—1400 литртэ хүрэдэг болоо. Тиигэжэ тэндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө хахад пүүдһээ доошо бэшэ (4 процент тоһолигтой) һү һааха гэжэ зориһоноо хүсөөжэ, бусад фермынхидые улам ахина.

— Тобшоор хэлэхэдэ, һаалишадаймнай оролдолгын хүсөөр амжалта туйлагдана. Үнеэн бүридэ үгтэхэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээлые холижо худхажа, ёһото гэгшээр буйлуулдагбди. Малдаа эдюулдэг ороохо тарянайнгаа зүйлые эһээжэ, дабһалжа, амта шэмэ оруулжа үгэнэбди. Тиигээд байхадамнай, үдэр бүри 15—20 килограмм силос, 5—6 кг һолоомо, нэгэ литр һүн бүридэ 300 грамм концентрат эдидэг, үһалалганда гарангаа үдэрэй игаабарида 3—4 часай турша соо поли дээгүүр адуулагдадаг аад, үнеэднай яһалал дэлэнтэй гээшэ. Һаалишад, малшадай бүхы хаба шадалаараа үнеэдэйнгээ харууһан тушаа оролдоогүй һаань, хүйтэн хохи хабар юун тиимэ ехэ һүн һаагдаха һэм даа гэжэ,— фермые эрхилэгшэ нүхэр Ж. Д. Дамдинов хөөрэнэ.

Тус гүүртэдэ хүдэлдэг юһэн һаалишад хэниинь хэн гэшэгүй бэрхэшүүл, ажалай ехэ дүй дүршэлтэн. Залуу һаалишан Дамбаева Александрые абаад үзэе. Һү һааха хоёр һарынгаа түсэбые 2,8 дахин үлүүлээ. Мартын түсэбые гурба дахин эбхэхээр мүнөө хүдэлжэ байна. Түрүүшынгээ жэлдэ һаалишан Дарижап Шоева шэнэ түрэһэн гунжадые харууһалха зуураа, хоёр һарын туршада туд бүриһөөнь 334 литр һү һаагаа. Тиигэжэ бүхы Нарһатынгаа совхоз соо түрүүлээд, дамжуулгын улаан тугханда, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Ц. Дугаров.

Шэнэ аргаар ашаа шэрэнэ

Долоон жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн һанал бодолтойгоор ажаллажа байһан түмэр замшад шэнэ арга хэрэглэхые оролдоно. Бүри һаяхан, мартын 20-ой үдэр түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив тепловозуудые ашаглаха түрүү арга хэрэглэнэ.

Энэ арга юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, тепловозууд холын аян замда мордоно. Хэрбээ урдань хүсэ ехэтэй локомотивууд Петровск-Забайкальск — Мысовая станцинуудай хоорондо ябадаг байгаа һаа, мүнөө Слюдянка станци хүрэтэр элдэб янзын ашаа зөөдэг болобо. Тепловоз жолоододог машинистнууд Яковлев, Елец гэгшэд эгээл түрүүшынхеэ энэ аяншалгада гараба.

Холын замда тепловозуудые һэлгэнгүйгөөр ябуулхада тэдэниие бүри ехэ аша туһатайгаар хэрэглэхэ, арадай ажахын элдэб ашаа түргэнөөр шэрэхэ арга олгогдоно.

Түмэр замшад арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэжэ, Уласхоорондын һайндэр—Майн Нэгэниие ажалай амжалтаар угтаха гэжэ зоригжонхой.

М. Соломенный,

редакциин авторнуудай соведэй гэшүүн.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ, ХҮГЖЭЛТЫН ТАЛААР ООН-ой КОНФЕРЕНЦИДЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг

Худалдаа наймаанай, хүгжэлтын асуудалнуудаар Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин конференцидэ хабаадагшадые Советскэ правительствын зүгһөө, өөрынгөө зүгһөө халуунаар амаршалнаб.

Тус конференциин нээгдэһэндэ һаналаа хананги вайһанаа Советскэ правительство элирхэйлэн мэдүүлнэ. Советскэ Союз хадаа конференци зарлаха үүсхэл гаргагшадай нэгэн болоно. Конференци зарлаха һанал бодолой бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэмжэгдээд, илангаяа хүгжэжэ байһан оронуудай зүгһөө дэмжэгдээд, мүнөө болож байһаниинь маанадые баясуулна.

Тэгшэ эрхэтэйгээр, али алиндаа ашатай туһатайгаар худалдаа наймаа эрхилхэ гээшэ ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха һайн үндэһэ һуури боложо үгэхэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулхада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Ази, Африкын болон Латинн Америкын бэеэ даанхай гүрэнүүд богонихон болзор соо экономическа гээгдэлһээ гарахые, ажабайдалайнгаа бүхы һалбарида дэбжэлтэ туйлахые мүнөө үедэ эрмэлзэнэ.

Бэеэ даанхай байдалаа хүндэлэлсэлгэдэ, хүгжэжэ байһан оронуудай шухала эрилтэнүүдые хараадаа абаха эрмэлзэлгэдэ үндэһэлэн уласхоорондын худалдаа наймаа эрхилхэ, экономическа харилсаа холбоо тогтоохо гээшэ өөрынгөө экономикодо болон худалдаа наймаанда колониализмын хойшолонгуудые усадхахын, национальна экономикоёо дулдыданги бэшээр хүгжөөхын тулада эдэ оронуудай гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгодо ехэ һайн нэмэри боложо үгэхэ байна.

Мүнөө үедэ уласхоорондын худалдаа наймаа эрхилэлгэ олон талаараа дэлхэйн арадуудай һанаһанда үшөөл хүрэнэгүй гэжэ мэдээжэ. Уласхоорондын ажалые тааруугүйгөөр хубаарилга хүгжэжэ байһан оронуудай газаашань худалдадаг эд бараанай-сэнгүүдэй болон бусад оронуудһаа худалдажа абадаг эд бараанай сэнгүүдэй хоорондоо бүри ехэ алгасалдаатай боложо байһан ушар эдэ оронуудай баялигые хоохолон дууһаха ябадалда хүргэнэ, хүгжэлтэдэнь һаад ушаруулна. Империализ мүлжэлгэһөө уламжалан эдэ оронууд хүгжэлтэ багатай үлэһэн байгаа бшуу. Илгаа гаргалга, зорюута һаад ушаруулга уласхоорондын худалдаа наймаа эрхилэлгэдэ түбэг татана, политическэ оршон байдалые бүри шахардуу болгоно.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, дэлхэйн бүхы оронуудтай тэгшэ эрхэдэ болон али алиндаа ашатай туһатай байха ябадалда үндэһэлэн худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа хүгжөөхэ политикые СССР шууд сэхээр бэелүүлнэ. СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай шууд түргэнөөр ургажа байһан ушар энээниие гэршэлжэ үгэнэ.

Һонирходог бүхы оронуудтай, илангаяа хүгжэжэ байһан оронуудтай худалдаа наймаа хүгжөөхэ, экономическа харилсаа холбоо хүгжөөхэ ябадалда бидэнэр саашадаашье ехэ анхарал хандуулдаг байхабди.

Худалдаа һайжаруулгада, зорюута һаад ушаруулгые болон газаашалгые зайсуулгада туһалхаар зүб зүйтэй гол ёһонуудта үндэһэлэн, дэлхэйн худалдаа наймаа хүгжөөхэ һайн эрхэ байдал бии болгохо, уласхоорондын ажалай хубаарилгада бүхы оронуудай зохихо һууриие эзэлхэ ябадал хангаха, тэрэшэлэн уласхоорондын худалдаа наймаа болон экономическа харилсаа холбоо үргэдхэхэ талаар бодото хэмжээнүүдые зохёохо, конференциин шиидхэбэриие түргэнөөр бэелүүлхэ зорилготой үрэ ехэтэй эмхидхэлэй аппарат байгуулха харюусалгатай, һайн һайхан зорилгонуудые энэ тусгаар шухала конференцидэ хабаадажа байһан таанад дүүргэхэ зэргэтэй болоно гээшэт.

Энээнэй тулада конференциин үмэнэ табигдажа байһан асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зоримгой һайнаар, зүб зүйтэйгөөр хандаха хэрэгтэй.

Арадуудай хоорондохи худалдаа наймаан болон экономическа харилсаа холбоон эб найрамдал бэхижүүлгэ арадуудай хоорондохи харилсаа холбоо һайжаруулха хэрэгтэ угаа ехэ туһа нэмэри боложо шадаха, болохо ёһотойшье гэжэ этигэжэ байһан Советскэ правительство хадаа конференцидэ амжалта туйлахыень хүсэнэ, энэ конференци уласхоорондын экономическа харилсаануудай түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээжэ үгэхэ гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Н. ХРУЩЕВ.

1964 оной мартын 22.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ПРЕДПРИЯТИ БҮХЭНИИЕ АШАГ ОЛЗОТОЙ БОЛГОХО

Манай промышленно-үйлэдбэриин зоны партком, партийна эхин организацинууд партиин ЦК-гай Пленумүүдэй, партиин обкомой шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, предприятинуудые тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхые оролдоно. Зонын предприятинуудта шэнэ техникэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха, ажалшадай эдэбхи үүсхэл дэмжэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо.

Техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар үнгэрһэн жэлэй туршада зарим тэды ажал промышленна предприятинуудта, транспортда хэгдээ. Ингэжэ эмхидхэлэй-техническэ 200 гаран хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээ, шэнэ түхеэрэлгэ, машинанууд тодхогдоо. Галуута нуурай шахтоуправленидэ ашаглагдажа эхилһэн оньһожоруулагдаһан «Тула» комплекс шулуу нүүрһэ малтаха хүшэр хүдэлмэри дууһан оньһожоруулха арга олгобо. Энэ комплекс хэрэглэжэ байһан 7/8 шахтада ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлүүлэгдээ, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулагдаа. Үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ уралан нарижуулагшад ехэ туһаламжа хүргэнэ. Тэдэнэй оруулһан үнэтэ дурадхалнуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар жэл соо 182 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдэбэ.

Үнгэрһэн жэлэй гурбанай түсэб, абаһан социалис уялга муу бэшээр дүүргэгдэө. Хэрбээ валовой продукци үйлэдбэрилхэ 1962 оной түсэб 99,4 процент, бүхы предприятинуудай гурбанай нэгэ хубинь түсэбөө дүүргээгүй, мүн продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха даабариин дүүргэгдээгүй байгаа һаа, валовой продукци бүтээхэ үнгэрһэн жэлэй түсэб болзорһоо урид 101 процент хүргэгдэһэн юм. Арадай ажахыда 806,6 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгтөө.

Зонын хэдэн предприяти, тэрэ тоодо, Сэлэнгын модо бэлэдхэлэй участок, Галуута-Нуурай модоной комбинат, Сухын арһанай завод, Хяагтын, Галуута-Нуурай электростанцинууд, мүн коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ байһан түмэр замнад үнгэрһэн жэлые амжалтатайгаар түгэсхэһэн байна. Сэлэнгын геолого-шэнжэлэлгын экспедициин коллектив байгаалиин ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олохо талаар, ана туһатай ехэ ажал бүтээгээ.

Иимэл даа зонын предприятинуудай хүдэлмэриин үнгэрһэн жэлэй үрэ дүн. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, промышленность тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин хараалһан хэмжээ ябуулгануудай тон зүб байһые гэршэлнэ. Харин үйлэдбэриин арга боломжонууд үшөө хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ хэлэхээр. Ушар иимэһээ түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинууд бии байһаар. Валовой продукци үйлэдбэрилхэ даабариин дүүргэгдэбэшье, шухала олон зүйлнүүд бүтээгдээгүй байшоо. Тиимэһээ арад зоной хэрэглэдэг трикотажна дотор хубсаһан, арһан гутал, оёмол хубсаһан, мүн шэнэ барилгануудта шухала хэрэгтэй хирпиисэ, шлакоблок дутуугаар үгтөө. Зонын 18 предприятинуудай гурбанинь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Зарим хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэрилдэг продукциингаа өөрынь үнэ хямдаруулха, үлүү гаргаша хэхэ ушар усадхаха асуудалда ёһотой анхарал хандуулаагүй байһаар. Тиимэһээ Галуута нуурай шахтоуправлени, барилгын материалнуудай Галуута нуурай комбинат, Ардасаанай леспромхоз, Сэлэн-Дүүмын модо болбосоруулдаг заводой, Хяагтын гуталай фабрикын коллективүүд продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха түсэб дүүргээгүй, хамта дээрээ 500 мянган түхэригэй гаргаша үлүү хэгдээ. Иимэ томо предприятинуудай экономикын гол шухала асуудал шиидхэжэ шадаагүй дээрэһээ зоно бүхы дээрээ продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха, ашаг олзо оруулха түсэбөө дүүргээгүй.

Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, партийна болон профсоюзна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин болон ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха, түхеэрэлгэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэхэ талаар зохихо хэмжээ саг соонь абаагүй, арга боломжонуудаа хэрэглээгүй байна. Түсэб зохёохо, техническэ нормо гүримшүүлхэ талаар горитой дутагдал дайралдаһаар.

Мүнөө үеын эрилтэ, зорилготой таарамаар экономикоёо хүгжөөхын тула нэн түрүүн эдэ дутагдалнуудаа усадхаха шухала. **Бага гаргашатайгаар продукци үйлэдбэрилхэ эрилтэ мүнөө үедэ табигдана. Энэ эрилтэ дүүргэхын тула предприятинуудта ябуулагдаха экономическа хүдэлмэри һайжаруулжа, тиигэжэ амжалта туйлаха хэрэгтэй болоно.** Байгша оной февраль соо үнгэргэгдэһэн үйлэдбэриин промышленна зонын парткомой пленум дээрэшье предприятинуудай экономико шудалха асуудалда гол анхарал хандуулагдаба. Түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха, продукциин шанар дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ хямдаруулха талаар ямар хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ, юу хэхэ тухай ехэ хөөрэлдөөн болоһон байха. Экономическа хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн Галуута нуурай барилгын материалнуудай комбинат, Ардасаанай леспромхоз, Галуута нуурай шахтоуправлени пленум дээрэ шангаар шүүмжэлэгдээ бэлэй. Зонын предприятинуудта ябуулагдаха экономическа хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээн хараалагданхай.

Нёдондонойхитой сасуулхада бүри ехэ продукци үйлэдбэрилхэ зорилго предприятинуудаймнай урда табигдаа. Долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ һанал эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллажа байһан хүдэлмэришэд **валовой продукци гаргаха түсэбөө болзорһоонь урид, декабриин 26-да дүүргэжэд, 500 мянган түхэригэй продукци даабариһаа гадуур үйлэдбэрилхэ социалис уялга абанхай.** Ажалай бүтээсые 1,5 процентээр дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилдэг продукциингаа өөрынь үнэ 0,2 процентээр хямдаруулха гэжэ хараалагдаа. Барилгашад, түмэр замшад энэ жэлдэ бүтээхэ ажалаа тодорхойлжо, шэнэ уялга абаба. Оширковтахи анатидай хэбтэшэ тодорхойлхо хүдэлмэри жэлэй түрүүшын кварталай туршада хэжэ дүүргэхэ, флюорит промышленностьда хэрэглэхэ талаар шэнжэлэлгын ажал хэхэ, мүн Яруунын районда перлит бэдэрхэ ажал эмхидхэхэ гэжэ геологууд хараалаа. Зонын предприятинууд колхоз, совхозуудта шефскэ туһаламжа хүргэхэ талаар юу хэхэ тухайгаа мүн лэ тодорхойлбо.

Зонын предприятинууд гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаха байна гэжэ жэлэй үнгэрһэн хоёр һарын дүн гэршэлэн харуулна. Зонын бүхы предприятинууд, Сэлэн-Дүүмын модо болбосоруулгын заводһоо бэшэнинь, февралиин түсэб дүүргэнхэй. Харин бүхы арга боломжонуудынай үшөө хүсэд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхээр.

Зонын партийна комитет предприятинуудай экономическа хүдэлмэри һайжаруулха талаар хараалһан хэмжээ ябуулгануудые бодотоор бэелүүлхэ, үйлэдбэриингөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэ партийна эхин организаци, коллектив бүхэнэй хүсэ шадал элсүүлхэ гэжэ оролдоно.

Партком зонын промышленна зарим предприятинуудые, түсхайлбал, Хяагтын трикотаж нэхэлгын фабрика, Галуута нуурай оёдолой фабрика, шахтоуправлени, барилгын материалнуудай комбинадые ашаг олзо ехэтэй предприятинууд болгохо гэжэ хараалба. Энэ талаар юун хэгдэхэб гэхэдэ, шахтоуправлениин шулуу нүүрһэ нээмэл аргаар малтан абадаг Холбоолжиной участок үргэдхэгдэхэ. Мүн иимэ түрүү аргаар шулуу нүүрһэ малтан абаха Загастайн участок ашаглагдажа эхилхэ юм. Ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлүүлхэ, шахтануудай ажал оньһожоруулхын тула апрель соо хоёрдохи оньһожоруулагдамал «Тула» комплексые хэрэглэжэ эхилхэбди. Ардасаанай леспромхозые гээгдэлһээнь гаргаха тухай асуудал парткомой бюро дээрэ хэлсэгдэһэн юм. Тодорхой туһаламжа хүргэжэ байхын тула парткомой нэгэ инструкторта түс леспромхоз даалгаан үгтөө, бюрогой баталһан хэмжээ ябуулга бодотоор бэелүүлэгдэжэ байна. Энээнэй ашаар леспромхоз..., февраль һарын түсэб...һэн байна гэжэ хэлэхэ эрх бии.

Предприятинуудые тодорхой...наар хүтэлбэрилхын, эконо... талаараа һайн үрэ дүн ... тула иимэ шухала асуудал ... хэрэгтэй болоно. Партком ... рэниие шиидхэжэ шадахагү... республикын органуудай, ... бириин совнархозой туһал... рэгтэй юм. Сэлэн-Дүүмын ... валовой продукци гаргаха ... тээд номенклатурын талаар ... үшөө тодорхойлогдоогүй ... Мүн Сэлэн-Дүүмын модо ... участогые Галуута нуурай ... комбинадтай нэгэдүүлжэ, ... каллес» комбинадай мэдэлдэ ... таатай байха гэжэ парт... доно.

Экономическа хүдэлмэри ... руулха хэрэгтэ онсо анхар... дуулан, предприяти бүхэн... боломжо элирүүлэн хэрэглэ... табигдаһан зорилгонуудые ... хын түлөө зонымнай ажалша... хүсэеэ элсүүлжэ байнхай.

М. ДОНД...
Галуута нуурай промы... үйлэдбэриин зонын парт... секре...

Донецкэ металлургическа... дой булад хайлуулагшад (... гарһаа) СССР-эй Верховно... дэй депутат Владимир Перебе... Николай Бычков, Иван Ол... гэгшэд «Ажалай паспорт—СС... эй эрхэтэнэй ямар хүн бай... харуулжа үгэнэ» гэһэн ст... «Известия» газетэдэ бэшээ... Тэдэнэй табиһан асуудал ... үнэн сэхэ ажалшадай анхарал ... дуулаа. Эдэ кадрова хүдэлмэри... дэй дурадхалые суг ажал... нүхэдынь дэмжэһэн байна. «А... лай паспорт соо совет эрхэт... ямар хүнүүд байһан тухай ... нүүд хүсэдөөр бэшэгдэдэг ... лэ» гээд тэдэнэр хэлэнэ.

ТАСС-ай фотохроник...

Коммунис ажалай МТМ

Хориин үйлэдбэриин управлениин харьяата Хэжэнгын совхоз трактор болоод хүдөө ажахыгаа машина, зэмсэгүүдые үнөө мартын эхиндэ һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргэһэн. Мүнөө совхозой бүхы техникэ хабарай тариалгада гүйсэд бэлэн болонхой. МТМ-эйнгээ хашаа соо аятай зохидоор жэрылдэжэ һууна.

Түс совхозой МТМ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэн...-гэй коллектив трактор болон хүдөө ажахыгаа машина, зэмсэгүүдые хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар заһабарилха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, ооһэд хоорондоо социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхээд, түрүүшүүлэйнгээ баян дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын тула саг үргэлжэ оролдоно. Эдэ бүгэдын ашаар эдэнэр ажалайнгаа бүтээсые илангаяа дээшэлүүлжэ шадаа ха юм.

—Түсэбэй ёһоор 81 трактор заһабарилха байһан аад, 85-ые заһабарилаабди. Агафон Тихонович Федотовой даадаг головко болоод поршневой группа заһабаридаг узел социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, үдэрэйнгөө даабарие 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг байгаа. Энэ узел тон нягта, һайн шанартай детальнуудые гаргаа. Түс узелһаа жэшээ абажа, бэшэ узелнүүд ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ. Тэдэнэй тоодо үдэрэйнгөө нормые 140 процент дүүргэдэг кузнецын узел (дарханинь Александр Коробенко, балташанинь Алексей Жариков), двигатель заһабаридаг узелда хүдэлдэг нүхэд Александр Рекунов, Геннадий Галданов гэгшэд техникэ заһабарилгын үедэ шалгараа. Тиихэдэ токарь Сергей Афанасьев элдэб янзын орёо детальнуудые бүтээдэг, үдэрэйнгөө нормо 170 процент дүүргэдэг.

Машина, техникэ заһабарилгаа һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаһан тула тракторнуудынай урда жэлнүүдэйхиһээ түргөөр, һайн шанартайгаар заһабарилагдаа, гэжэ МТМ-эй нормировщик, коммунис ажалай ударник Гавдулхай Гаррифуллин хөөрэбэ.

МТМ-эй хашаа соо заһабарилагдажа гараһан 60 плуг, 48 сеялкэ, 15 культиватор болоод бусад машина, зэмсэгүүд мүн лэ жэрылдэн табигданхай. Энэ талаар хүдөө ажахын машинын механик Рашид Хахимовай үүсхэл ехэтэй ажалые онсо тэмдэглэхэ шухала.

Шулуугаар баригдаһан ужэм һаруул МТМ дотор оршодог, тоһоной аппаратура заһадаг узелда оробободи. Тэндэ нормоёо 130 процент дүүргэдэг Виктор Серебренников ажаллана.

—Хабарай тариалгада ашаглагдаха техникынгээ заһабари дүүргэнхэйбди. Үбһэ хуряалгада ябаха «ДТ-20», «Т-28» тракторнуудай, мүн комбайнуудай тоһоной аппаратурануудые заһабарилжа байнабди. Гэхэ зуура, совхознай хүдэлмэридөө үмдэхэ хубсаһаар маанадые дүүрэн ханганагүй. Мүн медик, аккумуляторщик, вулканизаторнуудта үдэр бүри 0,5 литр һү үгэхэ байһан аад, тэрэнээ үгэдэггүй. Фартук байхагүй, дизельнэ тоһондо резинэ сабхимнай дүрэноо,—гэжэ нүхэр Серебренников мэдүүлбэ.

Техникэ заһабарилха үедэ баһа бусадшье дутагдалнууд ушарһан байна. Жэшээнь, МТМ соогоо түсгаар таһалга хэжэ, тэндэ сэбэр хубсаһаа тайлаад, хүдэлмэриин хубсаһаа үмдэхэ, мүн ажалай һүүлээр душда угаагаад, гэртэ хариха арга механизаторнуудта олгохо тухайда совхозой дирекци анхарал табинагүй гэжэ механизаторнууд гомдоно. Эдэнэй түхеэрэлгэдэ ехэшье гаргаша хэрэгтэй бэшэ, механизаторнууд ооһэдөөшье амаралтын үдэр гү, али ажалайнгаа һүүлээр хэжэ болохоор байгаа. МТМ-дэ иимэ түхеэрэлгэ тон шухала.

Мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо илангаяа ехэ таряа тариха зорилго совхозой тарянад урдаа табинхай. Эдэнэр 13500 гектар орооһото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 9000 гектар шэниисэ, 300 гектар горох тариха юм. 600 гектар кукуруза, 200 гектар наран сэсэг, 40 гектар хартаабха, 10 гектар овощ ургуулха болоно.

Энэ хүдэлмэреэ хаһа саг соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэөр Хэжэнгын совхозой механизаторнууд бэеэ зэһэнхэй, бэлэн байна гээшэ. Тариалгын үедэ бүхы тракторнуудые хоёр хамаанда хүдэлгэхэ арга бии. Мүнөө үедэ 55 хүн механизаторнуудай һуралсалда хабаададаг.

Д. Доржиев,
Хориин үйлэдбэриин управлениин профкомой түрүүлэгшэ.

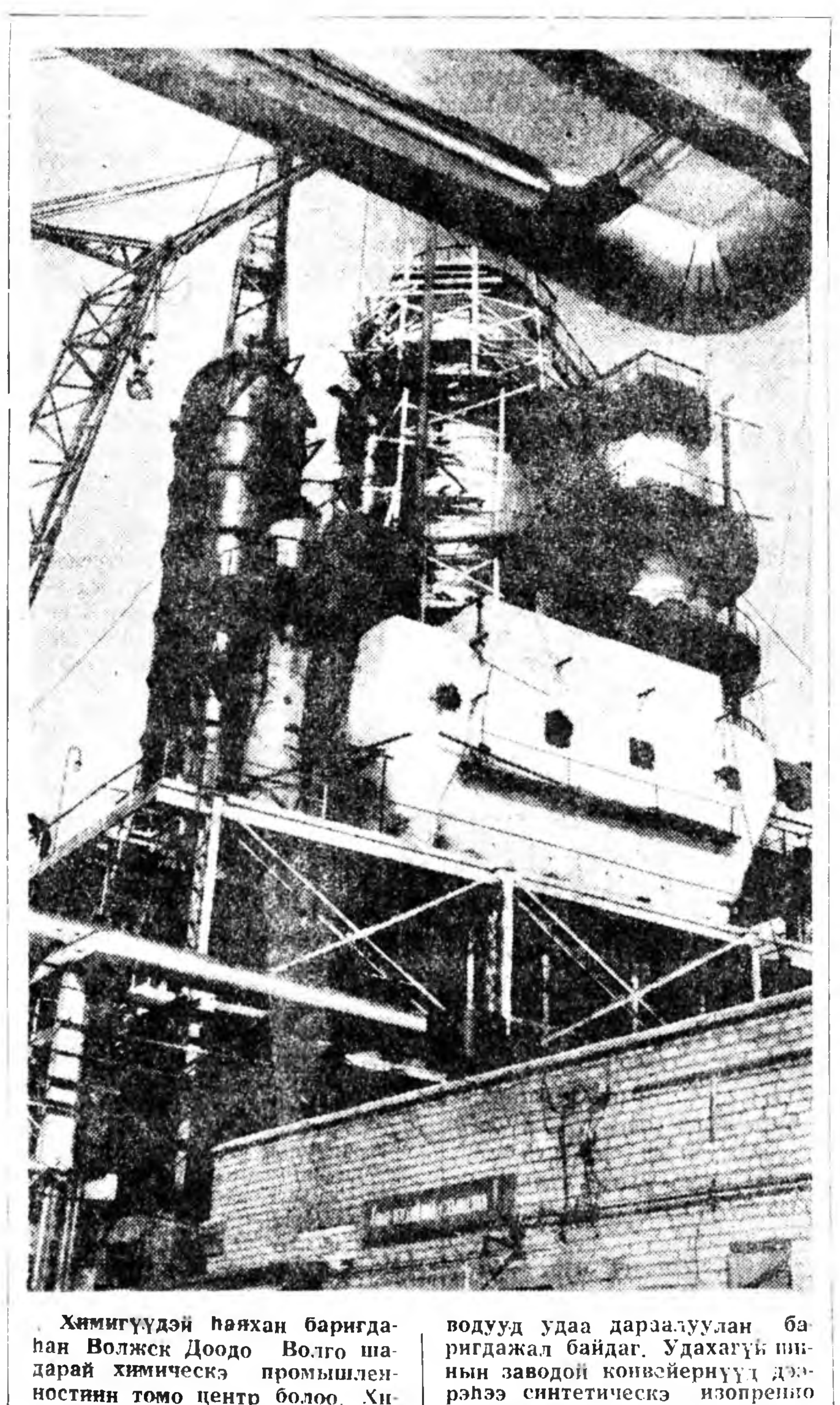

Химигүүдэй һаяхан баригдаһан Волжск Доодо Волго шадарай химическэ промышленностиин томо центр болоо. Химическэ томо комбинадай заводууд удаа дараалуулан баригдажал байдаг. Удахагүй шинын заводой конвейернүүд дээрэһээ синтетическэ изопреньо каучугаар хэгдэһэн автомобилиин шинэнүүд болон камеранууд гаргагдадаг болохо юм.

Зураг дээрэ: хэмэл каучугай бүтээгдэдэг зүйл гаргаха установконууд хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

Хурьгад гарзална

Мухар-Шэбэрэй управлени... хүтэлбэрилэгшэдэй анхарам...

Түл абалгын халуун хаһа эхилһээр гурба һара боложо байна. Энэ үе соо Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин хонишод 125 мянган хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн үгэдөө хүрэхын тула унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүйгөөр ажаллаа. Мартын 11-нэй байдалаар аймагай ажахынуудта бүхыдөө 94162 эхэ хонид хурьгалжа, 88619 түл абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна.

Хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн баргажанайхидай һайн һайхан үүсхэлээр дэлгэрэнэ социалис мүрысөөндэ ороллоһон «Знамя Ленина», «Искра», «Забайкалец» колхозуудай, Бэшүүрэй, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозуудай хонишод амжалта туйлана. Жэшээнь, «Знамя Ленина» колхозой Ч. Гомбоевой хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн тухайдаа правлени, парткомдоо элидхэбэ. Тэдэнэр 640 эхэ хониһоо 640 хурьга абажа, нэгэшье түл гарза хохидолдо оруулаагүй. Түл абалгын түтшүүрилтэй үдэрнүүдтэ хонишод Б. Бадмаев, Р. Бальжинимаев, Д. Цыбикдоржиева, Ц. Будаева гэгшэд хонишон нэрэеэ һанажа, хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

— Амжалтымнай эхи захань ажахын тоосоон болоно. Ажабайдалаар элирүүлэгдэһэн энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар лэ иимэ амжалта туйлаа гээшэбди. Бригадамнай коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр ажаллаха хэрэгтэй бшуу,—гэжэ ахалагша хонишон Чимит-Цырен Гомбоев хөөрэнэ.

Тиихэдэ түс колхозой суута хонишон Д. Сангаевай отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 90 гаран хурьган, «Эрдэм» совхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой Б. Т. Доржиевагай отарын 614 эхэ хониһоо 606 хурьган, «Искра» колхозой Н. Митрофановай хүтэлбэрилдэг бригадада 100-һаа 92 хурьган абтаад байна.

Гэбэшье хаа хаанагүй ажал хэрэг иимэ һайнаар ябана гэжэ хэлэхын аргагүй. Управлениин колхоз, совхозуудта шэнэ түл абалгын халуун хаһа үнгэрэнтэжэ байна. Ушар тиимэһээ абаһан түлээ гарза хоролтодо оруулангүй, һайн тэжээл, харууһан дээрэ байлгажа, хүхэ ногоондо гаргаха гол зорилго хонишодой үмэнэ табигдана. Юуб гэхэдэ, эртэ хурьгалһан хонид һүеэ татажа захалаа. Хабарай хагсуу хүйтэн ерэжэ, залуу малда бэрхэтэй байдал тохёолдобо. Эхынгээ һүндэ садаагүйһөө, нэмэлтэ тэжээл хүсэд эдидэггүйһөө уламжалан, управлениин колхоз, совхозуудта хурьгад олоороо гарзалжа захалаа. Жэшээнь, «Заганский» колхозой В. С. Матвеевэй отарада 58 хурьган гарзалаа. Мүн түс ажахын Е. Федоровой даадаг отарын 700 эхэ хониһоо 432 хурьган абтабашье, тэдэнэй 82 толгойнь харууһа, тэжээл муутайһаа боложо гарзалаа.

«Коммунизм» колхозой Г. Олениковэй отарада 13 хурьган гарзада оробо. Эдэ хурьгад ямар ушарһаа үхөөб гэхэдэ, ахалагша хонишон Г. Оленников, тэрэнэй туһалагша Н. Ефимов гэгшэд дааһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, түл абалгын халуун үдэрнүүдтэ архи, тамхи намнаад хэдэн сүүдхээр зайшадаг байгаа.

Управлениин колхоз, совхо... шэнэ абтаһан түл юунда иим... гарзада орожо захалааб гэхэд... түрүүн ажахын хүтэлбэрил... хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ... шод өөһэдөөшье хабарай хагсу... тание бэлэдхэл муутайгаар уг... байна. Хонишодой бригада, ... бүхэндэ эхэ хонидой шэргэжэ ... бэшье, тэндэ хэмэл һү, уург... лүүлхэ, мочевинэ, (карбамит)... жээлэйнь рационда холидоггүй ... гаа бшуу. Мүн хони, хурьгада... ра задагай, хүйтэн, уйтан бай... Жэшээнь, Охин-Булагай сов... 4-дэхи отделенидэ ахалагша хон... И. Ефимовэй даадаг отарын ... тон муу. һая гараһан ху... 10—15-даараа эхэтэеэ нэгэ ... таһалга соо байдаг. Тиимэһээ ... нэр эхэеэ олоно хүхэдэггүй, ... байгаад, туража үхэнэ. Зарим ... шод хурьгадаа хэхэ газаргүй ... һээ 200 толгой түл түрсээ ху... дороһоо шииг нойто ехэтэй, ... тугалай байрада байлгаха ... болоһон. Энда гурбан үдэрэй ту... да 15 хурьган гарзалаа.

Б. Жамба...

Ленинэй блокнодһоо абтаһан хуудаһан

В. И. Ленинние бүри холоһоошье, миил халташье хараһан хүнтэй уулзаха хөөрэлдэхэ бүридөө тэрээндэ һайн һанаагаар атаархаха дурамни хүрэдэг юм. Хүнэй ингэжэ баяр баясхалантай ябадагые би үнинэй мэдэхэ болоо хүм.

Тиигээд һаяхан Михаил Александрович Крупскиин гэртэ бого-һыень алхажа оромсоороо, мүн лэ тиимэ атаархал досоомни түрэбэ гэжэ мэдээб. 1963 оной ноябриин һайндэрэй жагсаалые телевизорэй экран дээрэ харахадаа, Москвада болон бэшэшье хото городуудта һуудаг улад зон энэ хүниие обёорһон байгаа аабза гэжэ һанагдана.

Тиихэдэ Улаан талмай дээгүүр жагсаалаар гараһан залуу моряггуудые Балтиин далайн флодто үни удаан алба хэһэн, мүнөө далайн сэрэгэй дээдэ һургуулиин начальник, вице-адмирал Крупский дахуулжа ябана гээд диктор хэлэжэ үгэһэн байха.

Анхан түрүүн улаан армеец Крупский 1920 оной январь һарын янгинама хүйтэн үдэр Москва ерэжэ, Кремлиин Спасска үүдэнэй дэргэдэ зогсоо бэлэй. Тиихэ сагта энэ хүмнай мүнөө нарад дээрэ өөрыень дахаад, нэгэ жэрдээр алхалан ябаһан залуушуулай хэнһээншье дүү байгаа бшуу. Тэрэ үбэл Крупский үшөө 18 наһа хүрөөдүй ябаа һэн. Зүгөөр, 44 жэлэй саада таа болоһон хамаг юумые тэрэ хүн ой ухаандаа бүхөөр хадуужа абанхай.

...Бидэнэр Михаил Александровичай гэртэнь һуунабди.

— Эхин түрүүлэн би тандаа Ленинэй бэшэһэн нэгэ хэды мүр харуулхамни,—гээд бэшэгэй столой шургуул нээһэн бэеэрээ арһан хабтаһа гаргана. Тэрээн соонь Совнаркомой түрүүлэгшын блокнодһоо таһалжа абаһан хуудаһан уты руугаа дэлгээтэй харагдана. Яһала үни болоһон байбашье һаа, саарһанинь, юрэдөө шарлаагүй, бэхэнь бүдэхи болоогүй. 1920 оной февралиин 15-да энэ саарһан дээрэ Ленин өөрынгөө гараар бэшэһэн юм. Энэмнай миил буулгажа абаһан зураг бэшэ, харин ёһотойл эхэ бэшэгынь гээшэ.

— Энэ саарһа Владимир Ильичэй гарһаа абаа һэм,—гэжэ үнинэй моряк хөөрэнэ.—Тэндэ юун гэжэ бэшээтэй байһыень үни хада сээжэлдэнхэйб: «Командна курсын болон Улаан армиин коммунис ячейкануудта 1918 онһоо хойшо һайн дураараа улаан армида алба хэжэ байһан, мүн Гатчино городто (зургаадахи буудалгын дивизи) Россин коммунис партида кандидат болоһон энэ Михаил Александрович Крупскиие һайшаан дурадханаб. Арми дотор коммунис партиин ябуулха хүдэлмэритэй танилсуулхые гуйнаб.

СНК-гэй Түрүүлэгшэ В. Ульянов (Ленин)».

— Совнаркомой түрүүлэгшын блокнодһоо абтаһан үшөө нэгэ иимэ тэмдэг харуулха аргагүй байһанаа халагланаб,—тэрэмни бүри үни бэшэгдэһэн түүхэтэй. Владимир Ильич нам тухай бэшэһэн тэрэ саарһаа Реввоенсоведтэ эльгээһэн юм. Тиимэ хадань, тэрэниие тэндэ тушаагаа һэм. Иимэ ушар манай танилсаһан түрүүшын үдэр болоһон юм. Тиихэдээ январь һарын һүүл багаар гээшэ һэн ха. Зүгөөр үргэлжэлүүлэн хэлэхэмни.

1918 ондо оройдоо 16-тай болоод ябахадаа, би Улаан Армида алба хэхэеэ ороһон хүм. Һүүлээрнь хоёр жэл болоод байхада, түрүүшынгээ амаралта абаһан бэеэрээ абынгаа үеэлэ болохо — Надежда Константиновнатай уулзахаяа Москва ошоһон байгааб. Тэрэ хоёрнай хара багаһаа хойшо нүхэсэжэ ябадаг, ходо бэшэг абалсадаг һэн. Минии түрэлхидтэ, мүн далайн сэрэгэй инженернэ һургуулида һуража байхадам, тиигээд бүришье һүүлдэ Надежда Константиновнагай эльгээһэн бэшэгүүд манайда хадагалаатай байдаг. Мүн тэрэшэлэн Надежда Константиновнагай эжы—Елизавета Васильевна Крупскаягай бэшэгүүдшье бии юм. Тэрэ эхэнэр Сибирь худар Шушенскэдэ Ленинэй сүлэлгэдэ байхаһаа эхилээд, һүүлшын үедэ Швейцарида ошоод байха саг хүрэтэрынь Ильичэй гэртэхин бүлэтэй олон жэлдэ хамта ябалсаһан туһалагшань болоно.

В. И. Ленинэй байрада хайшан гээд ерэжэ ороһоноо дэлгэрэнгыгээр хэлэхэмни. Би тэндэ февралиин 15 болотор байгаа һэм. Зүгөөр Владимир Ильичтэй хайшан гээд танилсаһанаа хэлэжэ үгэһүү. Тэрэ үедэ Ленин врачнуудай заабариин ёһоор, нэгэ хэдэн хоног дэбисхэр соогоо амаржа үнгэргэхэ ёһотой болоод байба. Гэртэхин тухай, сэрэгэй албан тухай асууһанайнгаа һүүлээр, Надежда Константиновнагай намайе багашаг унталгын таһалга руу дахуулжа оруулхадань, Ленин газетэ уншажа хэбтэбэ. Тиигээд дээрэ дээрэһээ асуудалнуудые табиһан юм. Мэнэ һаяхан армиһаа ерээд байһан хадамни, улаан-армеецүүдэй ямар һанал бодолтой, хэр зэргэ эдеэлжэ, амаржа байдагыень хуу баранние Владимир Ильич асуужа һонирхоһон байна.

Энэ хөөрэлдөөнэй үедэ намайе кадрова сэрэгэй хүн болохо гэһэн хадаа һураха һанаатай ябана гээд Надежда Константиновна хэлэбэ.

«Хаана һураха юм?» — гэжэ Ленин асууба.

— Петроградта флодой командна составай курса бии юм.

Владимир Ильич энээниие удааруулангүй тэрэ дороо намда туһалха гэжэ шиидэбэ. Стол дээрэһээ блокнот абажа, дэбисхэр дээрээ үндыһэн бэеэрээ, Реввоенсоведэй түрүүлэгшын орлогшодо бишыхан тэмдэг бэшэбэ. Тэндэ юун гэжэ бэшэгдэнхэй байһыень һайса һананаб: «Минии һамганай зээ хүбүүн М. А. Крупский 1918 онһоо хойшо Улаан Армида алба хээд, мүнөө флодой комсоставай курсада һураха һанаатай. Тэрэниие дурсагдаһан курсада һурахаар Петроград эльгээхые гуйнаб».

Энэ тэмдэг намда һарбайха зуураа, Владимир Ильич хаана ошожо, хэнтэй уулзаха хэрэгтэй байһаниие хэлэжэ үгөөд, ингэжэ дүүргэбэ:

— Республикадамнай һайн лэ моряггууд хэрэгтэй болоод байна.

...1920 оной январиин һүүл багта Михаил Крупский энэ путёвко Ленинһээ абаа һэн. Тиин Петроград мордохоһоо нэгэ хэды хоног урдахана ерээдүйн моряк Ильичэй хэлэһэн үшөө нэгэ захяа дуулаһан юм.

— Сэрэгэй албанда ябаһан залуу коммунист хадаа арми дотор ябуулха коммунис хүдэлмэритэй танилсаха хэрэгтэй гэжэ тоолоно тээшэ гүт? Би тандаа энэ хэрэгтэтнай туһалжа шадаха байнаб...

Ингэжэ вице-адмирал Миха... Александрович Крупскиин мү... хүрэтэр гэртээ хадагалжа бай... Ленинэй бэшэһэн мүрнүүд ... хин бии болоһон юм.

— Ленинтэй дахин уулза... һэн гүт?

— Уулзаа һэм. Бүхэли ... соо хамта байгаабди. Тэрэ ... минии далайн сэрэгэй һургуу... ороһон тэрэ жэлэй намар бол... ушар. Надежда Константинов... гай уряалаар Горкидо амар... таяа үнгэргэхэеэ Петроград... ерээ бэлэйб.

— Зай, залуу моряк, хэр ... данаб?—гээд Ленин намайе ... таа һэн. Тиихэдээ һургуулиин... ажабайдал болон хэшээлнүүд ... хай, далайда ябаха улаан ком... дирнууд болохо гэжэ зори... хүнүүд тухай намһаа тодорх... гоор асуужа абаһан байгаа. За... ябаһан дээрэһээ тэрэ сагта ... һэн дуулаһан юумэеэ бэш... абаагүй байһандаа гомдолтой.

Михаил Александрович ном... таг тээшэ ошоод, жарылган ... һан номуудай саагуур удаан ... дарһан бэеэрээ, нэгэ юумэ оло... хабартай болобо.

Тэрэ ном бүри хуушан ... дээрэ барлагданхай.

— Би энээниие Москвада хой... лохёо ерэхэдээ, Влади... Ильичһээ абаһан хүм. «Унши... дүүргээд, өөртөө орхёорой... жэ Ленин намда хэлээ һэн. «... жэл соо» гэһэн гаршагтай Ле... нэй статьянуудай суглуулбари... профессор-инженер, вице-ад... рал Крупский эдир наһандаа ... нин багшатай уулзаһан ... үнэтэ дурасхаал болгон хадаг... жа байнхай.

Александр Лазебников
(АПН).

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной мартын 24.

Уhалууриин аша—үндэр ургаса

ЗУРГААДАХИ ХЭШЭЭЛ

...гэр домог, дуун шүлэгтэ магтагдадаг ...хан мүрэн барагдашагүй элбэг уhатай. ...үрэндэ 200 гаран ехэ, бага гол горход ...дадаг юм. Тэдэнэй олонхинь колхоз, совхо... тариалан, сабшалангай хажуугаар урда... туладань, тэдэнэй уhаар газар уhалхада ...арамжатай.

...мэhээ Баргажан голоймнай зон хэр угhаа ...о тариалан, сабшалангаа уhалжа, элбэг ... ургаса абадаг түүхэтэй гээшэ. Илангаяа ... засагай жэлнүүдтэ эндэ уhалууриин га... нилээд ургэдхэгдөө. Жэшээнь, 1963 ондо ...дөө уhалагдадаг газарнай 25214 гектарта ...гдөө.

...дэмнай газар уhалха элдэб түхэлэй 87 ... ханааб, хаалта боолтонууд бии. Мүнөө ...уурийн hубаг ханаабуудай утань мянга ...уу километр болонхой. Бүхы уhалууриин системэнүүдтэ уhа гаргаха 92 хаалта боолтонууд, мүн тариалан, сабшалан дээрэ уhа хубаарилан урадхуулжа байха 1646 элдэб түхеэрэлгэнүүд баригданхай.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие аша үрэ ехэтэйгээр, улам хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ хэмжээнүүдэй тон шухала хубиин нэгэн—уhалуури болоно гэжэ партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй тогтоол дотор заагдана. Газараа бүри hайнаар уhалдаг боложо, ороoho тариианай болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлхэ шухала гэжэ парти, правительствамнай заана.

Уhалууриин газарай гектар бүриhөө мүнөөнэйхиhөөнь хоёр дахин ехэ ургаса абадаг болохо гэhэн зорилго управлениимнай колхоз, совхозуудай урда табигдана. Уhалууриин газарые саашадаа бүри үргэдхэн, улам hайнаар ашагладаг болохо тушаа Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажалшадай үүсхэлые hайшаан дэмжэжэ, ажахынууднай энээн тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ байна.

Управлениин ажахынуудта бүхыдөө 19 мянган гектар уhалагдахаар бэлэн болоhон газар бии. Мүн байгша ондо үшөө 1550 гектар сабшалан, тариалан уhалхаар хуушан системэнүүдые hэргээн бодхоохомнай. Харин 1965 ондо үшөө 2500 гектар газар нэмэжэ уhалха зорилго табигдана. Жэшээнь, Багражанай совхоздо Читканай, Улаадайн уhалууриин системэнүүдые, Хурамхаанай, Дэрээнэй, Аргадын совхозуудта—Могойтын, Сахулиин, Разгоной, Хүшэгэрэй уhалууриин хуушан системэнүүдые hэльбэн заhаха хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Мүнөө тэдэ нютагуудта хуушан hубаг ханааб, хаалта боолтонуудые заhабарилга түлэг дундаа ябажа байна. Гансахан Сахулиин уhалууриин системэдэ уhа хааха 5 ехэ түхеэрэлгэ баригдажа эхилэнхэй.

Энэ шухала хүдэлмэридэ комсомол, залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байhаниинь тон hайшаалтай. Жэшээнь, Баргажан тосхонhоо монтер Григорий Хайзик, управлениин комсомолой комитедэй инструктор Александр Никифоров, барилгашад Владимир Кожевин, Павел Прохоров болон бусад өөhэдынгөө hайн дураар Боро-Голой уhалууриин системэнүүдые барилсаха хүдэлмэридэ гараад, энэ ажалые комсомолой габшагай шанга барилга гэжэ соносхоhон байна. Тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ гидротехник нүхэр Бубеевэй хүтэлбэреэр барилгын модо, шулуу бэлдэжэ захаланхай.

Эдэ залуу эдэбхитэдэй жэшээгээр бусадшье нютагуудта уhалууриин система бариха хүдэлмэридэ комсомол залуушуул габшагайгаар хабаадалсажа байна. Уhалууриин hубаг ханаабуудые шадаал hаа олоор барижа, мүнөө хабартаа тариалан, сабшалангаа hайса ундалуулха гэhэн нэгэл хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр эдэ залуушуул хүдэлнэ. Энэмнай КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэридэ бодото харюу болоно ха юм.

Уhалууриин хуушан системэнүүдые hэргээн заhабарилхаhаа гадна, ажахынууд уhалагдадаг газараа ээлтэй болгохо тушаа ехэ оролдолго гаргана. Управлениин колхоз, совхозуудта уhалагдадаг газарта ороoho тариа, кукуруза, хартаабха, овощ тарижа, hайнаар ургуулха тусхай 80 гаран оньhожоруулагдаhан звенонууд эмхидхэгдээ. Тэдэндэ тусхай газар даалгагдажа үгтөөд, уhалагдаха тариалангай агропаспорт болон элдэб ургамалнуудые тарижа ургуулха тусхай технологическа картанууд зохёогдожо дүүрэхэеэ байна.

Гэхэтэй хамта энэ шухала хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үгы гэжэ хэлэхэ аргагүй. Баргажанай совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директор нүхэр Михайлов, главна агроном нүхэр Айкашин) бригаданууд дотор звенонуудые эмхидхэжэ, тэдэндэ уhалагдадаг газар даалгажа үгэхэ тушаа мүртэй юумэ хэнэгүй.

Хэнэйшье мэдэhээр уhалагдадаг газарта ямар ургамал тарихаб гэжэ эртээнhээ зүбөөр тодорхойлхо гээшэ тон шухала. Урда жэлнүүдтэ энээниие тон бодомжогүйгөөр шиидхэжэ, уhалууриингаа газарта обёос, зелёнко гэхэ мэтэ ашаг үрэ багатай ургамалнуудые тарижа байhан баримтанууд үсөөн бэшэ ужэгдэдэг hэн. Иимэ бирагүй байдалые мүнөө яашье дабтажа болохогүй. Уhалууриин газарта имагтал шэниисэ, горох, саахарай свёкло, кукуруза гэхэ мэтэ ургамалнуудые тарижа, hайнаар ургуулха ёhотойбди. Энэ жэлдэ управлениин ажахынуудта уhалагдадаг газарта хамта 5400 гектар тариан, тэрэ тоодо 3300 гектар шэниисэ, 1393 га кукуруза, 420 гектар хартаабха, 60 га овощ, 200 га саахарай свёкло таригдахаар хараалагдана.

Тариалангаа hайнаар уhалжа, га бүриhөө 22 центнерhээ доошо бэшэ шэниисэ, 15,7 центнер горох, 190 центнер кукурузын ногоон набша намаа хуряаха зорилго табигдана. Иимэ ургаса абахын тула уhалагдадаг газарта таригдаха ургамалнуудай бүхы агротехникые наринаар сахиха тушаа тон ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Тиимэhээ тариианай газар зүбөөр уhалжа, тэндээ хэрэгтэй соонь наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр ургуулха шухала болоно. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ ажахынууд тариалан, сабшалан хабар нэгэ дахин уhалаад лэ орхидог байбал, мүнөө ургамалай түлэг ургажа байхада газараа hайсал ундалуулха байнабди. Жэшээлхэдэ, ажахынуудта хабар хамта 8700 гектар тариалан уhалагдаха, тиихэдэ зундаа ургамалай түлэг ургажа байхада тэрээнhээ 4180 гектарынь дахин уhалагдаха байна. Мүн 475 гектар газар зундаа хоёрдохёо уhалагдаха юм. Хэрбээ хабартаа, зундаа хура бороогүй гандуу байгаа hаань, үшөөшье ехэ газар хоёрдохи, гурбадахияа уhалагдаха байhаниинь элитэ. Тэрэшэлэн нилээд ехэ сабшаланшье хабартаа, зундаа hайса уhалагдаха болоно. Жэшээнь, ногооной түлэг гаража байхада түрүүшынхеэ 7600 гектар, хоёрдохиёо—5600 гектар сабшалан уhалагдахаар хараалагдана.

Колхоз, совхозуудта тариалан гол түлэб ута бураздаагаар, мүн нарин зурууд hубагуудые гаргажа уhалагдаха. Урдынхидал уhа миин зүндэнь табижа урадхуулан уhалдаг заншалые огтолон болюулхамнай. Тариалан дээрэ бураздаа, нарин зурууд hубаг гаргажа уhалхын тула мүнөө 166 тусхай ехэ хаалтануудые, мүн нишэ тиишэнь зөөжэ байха 97 багахан хаалтануудые хэжэ байнабди. 15 культиваторнуудта тусгаар бураздаа гаргаха түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. hубаг ханаабhаа уhа гаргаха 277 резинова сифонууд (тусхай хоолойнууд) бэлдэгдэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ управлениин ажахынууд уhалагдадаг газарта наг шэбхэ зөөхэ хоёр hарын габшагай шанга ажал соносхоод, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Энэ үе соо бүхыдөө тариалан, сабшалан дээрэ 116 мянган тонно наг шэбхэ зөөгдэхэ юм. Гадна хабартаа 10 мянган тонно шэбхэ, шорой холисотой компост хэгдэхэ.

Үйлэдбэриин управлениин, хүдөөгэй парткомой хүтэлбэрилэгшэд звенонуудые даагшад болон газар уhалагшадаар эдэбхитэй шадамар хүнүүдые оложо табиха, hургаха тушаа ехэ анхарал хандуулна. Энэ жэлдэ хамта 350 хүниие hургажа гаргаха зорилготойбди. Звеное даагшад болон уhалагшадай hуралсал мүнөө түлэг эхилэнхэй. Мартын 9-hөө Баргажанай бүлэг ажахынуудай газар уhалагшад сугларжа, тэдэнтэй семинар үнгэргэгдэжэ байна. Тэрэнэй hүүлээр Хурамхаанай ажахынуудай уhалагшадтай семинар үнгэргэгдэхэ юм. Тэдэнэр тариалан, сабшалан уhалха мэргэжэл шадабари эрхимээр шудалжа, үндэр баян ургасын ёhотойл ээзэд болохо байhаниинь лабтай.

Уhалагдадаг газар гээшэмнай тогтууритай үндэр баян ургаса абаха бодото эрхэ нүхэсэл мүн бшуу. Тариалангаа хабар нэгэ дахиншье уhалаа hаамнай, ургасань хоёр дахин шахуу дээшэлхэ байна.

К. БАЖЕНОВ,
Баргажанай управлениин инженер гидротехник.

hайрам тогтоохо тухай

(Мэргэжэлтын ажаглалтаhаа)

...рин дулаахан хабарай саг ..., удахагүй тала дайда, ха...улын хүр саhан хайлаад, ...ор газар, жалга жаама руу ...гиртай hайрам харьялан ур... ахилхэнь гээшэ.

...нэ элбэг ехэ уhые хаhа саг... хаажа, тогтоожо абаад, та...лан, сабшалан уhалаа hаа, ...тар ехэ ашагтай байдаг. ...гаая хабартаа хуурайгаар ...илжа, ганданги уларилтай ...аг нютагуудта хаhа сагтань ...ожо абаhан hайрам газарай ...hэндэ шииг нойто hайса үгэ... ургасын гарасадашье нилээд ...тай байдаг шуу.

...үгөөр газарай хүрьhэнэй ...ынь шииг нойтые, мүн тэрэ... хэды шэнээн хүрэhэн, гэдэ...ие, уhа хэр шэнгээсэтэйень ...лсажа, hайрам зүбөөр тогтоо... хэрэгтэй. Тиигээгүй hаа, hай...ай уhан газарта мүртэй шииг ...эгүй ха юм. Жэшээнь, дээ...рээ хүсэд гэдээгүй хүйтэн ...hэтэй газарта hайрам тогтоо..., уhаниинь ёhоор шэнгэхэгүй, ...л урдашахал.

...Дээгүүрээ 20—50 миллиметр... шииг нойтоор дутамаг аал, ...—30 миллиметр хүрэтэр уhа ...гээдэг хүрьhэтэй газарта ...рам тогтооходо, илангаяа ...н. Юуб гэхэдэ, тиимэ хүрь...тэй газар бүхы тогтоогдоhон ...рамай уhа даамгай зохидоор ...гээжэ, шииг нойтоёо удаан ...даг. Харин уламжа хуурай тала нютагуудта хүрьhэтэй газарта hайрам биратай туhа үгэдэггүй гээшэ. Тиигээшье hаа, тэрээндэ hайрам ехээр тогтоожо, hайнаар уhалаад байбал, шииг нойтониинь яhала дээшэлжэ, ургасада бага бэшэ нүлөө үзүүлхэ байна.

Саhанай хайлаад, hайрамай урдажа элилхэдэ, зарим газарта хүрьhэниинь хүсэд гэдээгүй гү, али дээгүүрээ нимгэнээр мүльhэтөөд байхадаа, доошонь уhа ёhоор шэнгээдэггүй. Тиимэhээ олонхи ажахынууд тариалан дээрээ саhа ехээр тогтоодог гээшэ. Зузаан саhаар хушагдаhан газарай хүрьhэн ехээр хүрэдэггүй. Мүн дээрэhээ, дороhоошье түргэн гэдэжэ, hайрам hайнаар шэнгээнэ, шииг нойтоёо барисатай байна ха юм.

Тариалан, сабшалан дээрэ ороhон саhанай уhа нэгэшье алдангүй, газарайнь хүрьhэндэ шэнгээхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Зарим ажахынууд тариалан дээрэхи саhанай дан түргэн хайлаад, hайрамайнь урдажа арилшахагүйн тула, хабар эртэ тэндээ үнэhэ, аргал шэбхэ гү, али торф, шорой зурытар адхадаг. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, зурытар харуу адхаhан газарта саhаниинь бэшэ тээхиhээ түргэн хайлажа, хүрьhэниинь шье урид гэдэнэ. Тиин бэшэ тээгүүрхи саhан хайлажа доошоо урдахадаа, тэрэ зурууд хара газар дээрэ ерээд тогтожо, доошоо хүрьhэндэ шэмэгдэн шэнгэнэ бшуу. Энээниие хараада абажа, налуу талшалан газарта хадые хүндэлөөшэнь, бэе бэеhээнь холо бэшээр зэргэлүүлээд, үнэhэ, шэбхэ гү, али торф, шоройе зурытар адхаха хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэри хэхэ аргагүй байгаа hаань, тусхай ехэ хамуур түхеэрөөд, тэрэнээ тракторта шагтагалжа, саhыень зурууд зурuудаар хахалуулхада өөрэгүй. Тиигэжэ зурытар саhыень хамуурдан харлуулhан газарай хүрьhэн баhал түргэн гэдэдэг байhаниинь элитэ. Бэшэ тээгүүрхи саhан хайлажа, hайрам болон урдахадаа, тэрэ гэдэhэн газар дээрэ тогтоод, доошоо даамгайгаар шэнгэхэ байна.

Энэ жэлдэ олонхи нютагуудтамнай саhан бага оронхой гээшэ. Тиимэhээ ажахы бүхэн тариалан, сабшалан дээрээ шииг нойто шадаал hаа ехээр барихын тула шухала хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Илангаяа hайрамые алдангүй, газарай хүрьhэндэ шэнгээжэ абаха гээшэ бүришье шухала ха юм.

Мүнөө зарим наруули дулаан газарта саhанай түргэн хайлажа, hайрамай урдажа эхилhэн сагта, нэгэшье үдэр гээжэ болохогүй. Хэрбээ тариалан, сабшалан дээрээ хабарай эртын шииг нойтые элбэгээр барижа шадабал, хойто намар олохон центнер ороoho тариан, бусадшье ургамалнууд нэмэжэ абтаха бшуу.

Н. ОРЕХОВА,
Буряадай гидрометеорологическа обсерваториин ахалагша инженер-синоптик.

Эдэ комиссинуудай үүргэ ехэ

Советүүдэй хүдэлмэри

Хэнэйшье мэдэhээр, Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд депутадуудай болон олониитын хабаадалгатайгаар ажахын болон культурно-ажаhуудалай олохон асуудалнуудые шиидхэхэ ёhотой.

Энэ талаар Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай ямараар хүдэлжэ, юу хэжэ байhан тухай тобшоор хөөрэжэ үгэе.

Нэн түрүүн элүүрые сахилгын комисси тухай (түрүүлэгшэнь медицинскэ училищиин директор П. Р. Гумниц). Тус комиссиинхид эмнэлгын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй нягта холбоотойгоор ажалладаг. Гэшүүдынь—врачнууд нүхэд Л. Е. Максимова, Т. Н. Ананьина, У. Г. Карнакова гэгшэдэй үүсхэлээр hургуулиин үхибүүдые эмнэлгэ, буфедүүдэй ажал хүдэлмэри хинан шалгагдаhан, энээндэ хүн зон олоор хабаадуулагдаhан байна. Теэд юун тодоруулагдааб? Зарим hургуулинуудта врачнууд ошодоггүй, ариг сэбэрыень шалгадаггүй шахуу, мүн буфедүүдшье муугаар хүдэлдэг байба. hүүлээрнь энээн тухай комиссиин болон горгүйсэдкомой заседани дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо.

Тэрэшэлэн олониитын эдеэ хоолой предприятинуудай, жэшээнь, гурбадахи болон нарин сэмбын фабрикын дэргэдэхи столовонуудай хүдэлмэритэй тон наринаар танилсаа. Тэрэ гэhээр дурсагдаhан эмхинүүдэй ажал хүдэлмэри яhала hайжарhан байна.

Арадай гэгээрэлэй талаар комиссиинхид үйлэдбэриин hуралсал хаража үзэхэдөө, энээндэ ЛВРЗ-тэй хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа тон багаар хандуулна гэжэ тодоруулаа. Үнгэрхэдөө мүнөө хүрэтэр заводой дэргэдэ үйлэдбэриин hуралсалай тусхай цех баригдаагүй. Тэрээнэй эсэстэ олохон hурагшад саг үргэлжэ хүдэлхэ газаргүйдэнэ.

Мүн үхибүүдэй зунай амаралтын эмхидхэл, спортивна hургуулиин ажал хүдэлмэри хинагдаа. Элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудыень усадхаха тухай горгүйсэдком дээрэ тусхай асуудал табигдаа.

Транспорт болон хэлхеэ холбооной комиссиинхид автобусуудай хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинадаг болоо. Гурбадахи АТХ-тай хангадаг участок hаяшаг шалгагдажа, 50 гаран жолоошодой болон бусад хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай ехэ суглаан үнгэргэгдөө. Тиихэдэнь бүри олон дутагдалнууд эрилжэ үгөө юм.

Гадна дурсагдаhан комиссиинхид нүүдэл заседани хэжэ, почтын хүдэлмэри тухай городской почтамтые даагша нүхэр Булдаевай элидхэл шагнаа. Тиихэдэ адли нэрэтэй үйлсэнүүдэй, дабхар номертой гэрнүүдэй бии байhаниинь тодороо. Энээн дээрэhээ шалтагаалжа, почто бэшэг зөөлтэдэ ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдодог байба. Дурсагдаhан дутагдалнууд усадхагдажа эхилэнхэй.

Иимэрхүү ажал хүдэлмэриие алишье хүдөө нютагта хэжэ болоно.

Гадна Улаан-Үдэдэ депутадуудай 12 бүлэгүүд ажаллана.

Тэдээн сооhоо Багжанова тосхондохи бүлэг (түрүүлэгшэнь нүхэр Разораев) илангаяа hайнаар хүдэлнэ гэжэ hанагшаб. Тус бүлэгэйхид горсоведэй болон райсоведэй гүйсэдкомуудтай зүбшэжэ түсэбөө табидаг, саг үргэлжын комиссинуудтай болон ниитын эмхинүүдтэй нэгэ амин хүдэлдэг юм. Жэшээнь, үхибүүдэй шунгаха зунай бассейн барюулhан, hургуулинуудые hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэлгэдэ нилээд ехэ оролдолго гаргажа туhалhан байна. Мүнөө үедэ hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саг үргэлжэ ажаглан hонирходог.

Хүдөө нютагуудайнхидhaa Хяагтын аймагай Кираанай адагай сельсовет үнгэрhэн жэлэй дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр республика соогоо хоёрдохи hуури эзэлжэ гараа.

Тус сельсоведэй саг үргэлжын комиссиинхидай үүсхэлээр фельдшерэй хоёр пункт шэнээр баригдаа. Мөөрөөшэ тосхондохи хүдөөгэй библиотекэ, Бурдунай эхин hургуулиин байшан заhабарилагдаа. Сомон дотор hургуулиин наhатай бүхы үхибүүд hуралсана. Сентябрь hараhаа эхилээд саг үргэлжын комиссиинхидай оролдолгоор түрэлхидэй табан суглаанууд үнэргэгдөө.

Захааминай Утаата-Далахайн сомсоведэй депутадууд баhал эдэбхитэй hайнаар хүдэлнэ. Энэ сомон зүблэл hүүлэй жэлнүүдтэ шалгарма hайн дүнгүүдтэй байжа, хоёр дахин Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг абаа. Тэндэхи «Байкал» колхозойхид республика соогоо түрүүлэн коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө бүхы дээрээ тэмсэжэ байна. Арба гаран хүндэнь тиимэ үндэр нэрэ зэргэ олгогдонхой. Мүнөө хабарай тарилгада бэлэдхэлшье тэндэ сум дүүргэгдээ.

Байгша ондо хахалагдадаг 100 га бүхэндэ 75 центнер мяха, бусад газарай 100 га бүридэ 16 центнер мяха үйлэдбэрилхэ зорилго табяад, эршэмтэй шударгыгаар хүдэлжэ байнад.

Клуб, культбаза, библиотекэ болон улаан булангуудынь баhал ехэхэн ажал ябуулна.

Теэд эндэ сомоной зүблэлэй саг үргэлжын комиссинуудай хүбита үгы гэхэ гүбди? Үгы даа. Хүбитань бии гээд хүн бүхэн лэ омогорхон хэлэхэ байха.

Мүнөө тон ойрын сагта сельскэ болон сомоной Соведүүдэй урда тон харюусалгатай зорилго—хабарай тарилгые богонихон болзор соо шанар hайнтайгаар үнэргэлтэдэ туhалха зорилго табигдаба. Тиихэдээ тарилгын гол гол участогуудта депутадуудай постнууд байгуулагдаха, хиналтаэмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха болоно. Энэшье хэрэгтэ саг үргэлжын бүхы комиссинуудай хэзээ хэзээнэйхиhээ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байhаниинь дамжаггүй.

Н. ЦОКТОЕВ,
Бур АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таhагай инструктор.

★

hургуули бүхэндэ бэрхээр hурадаг hурагшад байдаг. Тиимэ үхибүүдые хүн болгожо байхадаа, эхэ эсэгэнь, багшанарыньшье омогорхохо ёhотой. Ноёхоной 8 жэлэй hургуулида hайнаар hурадаг 12 үхибүүдhээ бүридэhэн hурагшадай үйлэдбэриин бригада бии. Тэдэнэр hуралсалайнгаа хажуугаар нёдондо түрэл колхоздоо ажаллажа, капуста, үгэрсэ морхообой баян ургаса хуряагаа. 4 гектар дээрэhээ хамта 219 центнер овощ абтаа юм. Зураг дээрэ: hурагшадай бригадынхид: (зүүн гарhaa) Сэсэгма Жигмытова, Сэсэгма Дашиева, Галя Бадарева, Михаил Эрдынеев (бригадирынь), Бимба Биликтуев, Николай Цоктоев.

И. Осетровой фото.

★ ★

...шадай бэшэгүүдhээ

Баясхалан хүргэнэб

...йгша оной январь hара ...втомобилиин аюулда оро...олгойгоо хүндөөр шар...д, республиканска боль...да ороо hэм. Тэн... врачнууд Октябри...Эмбоева, Галина Паль..., Галина Бакланова гэг...амайе айхабтар ханал...гаар эмнээ. Тэрэшэлэн ...странар Нина Цуранова, ...я Хасанова гэгшэд на... үдэр hүнигүй харууhа...

...рсагдаhан нүхэдэй аша ...ар лэ хүл дээрээ гарааб. ...жэ элүүр энхэ болоhон... дахинаа ажаллажа эхил...hандаа хэмгүй баяр..., эмнэhэн врачнууд болон ...ануудтаа ехэ баясхалан ...нэб.

З. Ванданова,
Эрхирэгэй совхозой хүдэлмэришэн.

hонирхолтой концерт

...хан Шэтэ городой Гүрэнэй ...онииин Петр Бедненкын хү...дэг цыган арадай капеллэ ..., Хори тосхоной зониие ехэтэ ...үүлээ.

...омсомольцы-добровольцы» гэ...үүгаар концерт нээгдэбэ. hүү...ь акробат Наталья Артамонова ...шагаар наадажа, харагшадые ...улна. Мүнөө үеын совет дуу...е композитор А. Пахмутовагай ...лээрээ хүгшэрхэтүй гээшэ, ...л эгээл шухала», В. Мураде... «Марс дээрэ яблони сэсэглэ... болон «Арба» гэhэн англиин ... дуу эстрадна дуушан Владимир ...о ирагуу гоёор дуулаhан байна. ...хээ Людмила Семенов, Яков ...ов гэгшэд цыган, мексикан ара... хатар наада гүйсэдхэжэ, эн...hарагшадай альга ташалгаар ...гдэнэ.

...ун капеллын хүтэлбэрилэгшэ, ...рансье байhан Петр Бедненко ... зугаата үгэнүүдээрээ харагша...альгэ хатаажа шадаа.

Н. Хазуев.

«УРААЛ—377»

МИАСС, Челябинска область, (ТАСС-ай корр.). Ураалай автомобильна завод «Урал-377» гэжэ ашаанай машина бүтээн гаргаба. Иимэ түрүүшын завтомобильнууд Ураалай харгыгаар шалгалта гаража байна.

«Урал-377» гэжэ машина 7,5 тонно хүрэтэр ашаа шэрэжэ шадаха юм. Тус машина гурбан голтой, муушье харгыгаар hаадгүйгөөр ябажа шадаха, мүн 10 тонныя прицеп шагтагалха түхеэрэлгэтэй. 180 мориной хүсэтэй двигателиинь часай 80 километр хүрэтэр түргэнөөр ябаха арга олгоно.

Энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда шэнэ маркын машинанууд олоор бүтээгдэжэ эхилхэнь.

Владимирска үйлэдбэриин управлениин КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой полинууд ородой эртэ урдын город Владимирhaa хорёод километр холо хүрэтэр нэмжыдэг юм. Зураг дээрэ: агроном Людмила Смурова намарай шэниисын ямараар ургажа байhые шалган үзэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Түрэл орон доторнай

НАМАРАЙ ТАРЯАН УРГАЖА ЭХИЛБЭ

КУЛЯБ, Таджигай ССР (ТАСС-ай корр.). Зүүн-Урда Таджикистанда 20 градус хүрэтэр дулаан болоно. Намар таригдаhан тариан ургажа эхилээ. Набтар доро газарай колхозуудай полинууд ногоон ургамалнуудаар хушагдаба. Үндыжэ байhан ургамалнуудта hаяын үдэрнүүдтэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдажа эхилхэ юм.

ОНЬhОЖОРУУЛАГДАhАН ЗВЕНОНУУДТА ПАСПОРТНУУД БАРЮУЛАГДАДАГ БОЛОБО

ХМЕЛЬНИЦКИЙ. (ТАСС-ай корр.). Хүхэ үнгэтэй бишыхан дэбтэрэй дээдэ захадань республикын герб зураатай, доодо тээнь «Эгээн бага гаргашатайгаар кукурузын, саахарай свеклын, хартаабхын үндэр ургаса хуряажа абаhан оньжоруулагдаhан звеногой паспорт» гэhэн үгэнүүд бэшээтэй. Ургамалнуудай үндэр ургаса абахын түлөө звеногой тэмсэжэ байhаниие, тэрэнэй уялганууд, продукциин өөрынь үнэ, уялгаяа дүүргэхэдэнь звеногой гэшүүдтэ үгтэhэн нэмэлтэ түлбэри гэхэ мэтэ энэ дэбтэр соонь бэшэгдэхэ юм. Областиин колхозуудай механизаторнуудта иимэ паспортнууд барюулагдажа эхилбэ.

ТРАКТОРНУУД ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ТҮГЭС БЭЛЭН

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр.). Тракторнуудые заhабарилха түсэб Алтайн хизаарта дүүргэгдэбэ. 25,5 мянган тракторнууд поли дээрэ гарахаар бэлэн болонхой. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ оробол, 1 мянган трактораар олон болоно.

КАЛИЙНА ДАБhААР БАЯН ГАЗАР

ЛЬВОВ. (ТАСС-ай корр.). Калийна дабhаар баян үшөө нэгэ хэбтэшые геологууд олобо. Дүтэ байдаг тосхоной нэрээр «Старуня талмай» гэжэ нэрлэгдэhэн энэ хэбтэшын зузааниинь 40 метр шахуу юм.

Дайнай хойто жэлнүүдтэ Львовой болон Ивано-Франковско областьнуудта 20 гаран иимэ хэбтэшэнүүдые олобо. Эндэ хэдэн зуугаад миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ бии гэжэ геологууд тодорхойлоо.

ТООЛОЛГО ХЭДЭГ ТҮБЭЙ ШЭНЭ БАЙШАН

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). СССР-эй Госпланай тоололгын түбэй, Мосгорсовнархозой тоололгомэдээсэлгын түбэй байшангуудай барилгын проектые Москвагай барилгын совет hайшааба. Ороной арадай ажахын экономико түсэблэхэдэ, эрхилхэдэ энэ түб ехэ удха шанартай байха. Бүхы тоололгонуудынь мүнөө үеын электронно машинануудаар дүүргэгдэдэг болохо.

12 дабхар энэ байшан 80 мянган дүрбэлжэн метр талмай эзэлхэ. Суглуулагдамал түмэр-бетоноор энэ байшан хабсаргагдаха, шэнэ шэнэ материалнуудаар газаа досоо талаhаань гоёогдохо юм. 1965 ондо тоололгын түбэй байшангай барилга түгэсэхөөр хараалагдана.

АНГУУШАНАЙ БАЯР

УСЬКА-ОРОЧСКАЯ. Хабаровска хизаар. (ТАСС-ай корр.). Ангуушан Владимир Степанович Еменка аяар холын тайга соогуур агнуури хэжэ, үбэлэй сагые үнгэргэhэн байгаа. Түрэл тосхондоо бусажа ерэхэдээ тэрэ ехээр гайхаба. hаруул hайхан томо гэрнүүдээр баригдаhан шэнэ үйлсэ тосхон соонь бии болошоод байба. Тэрэнэй бүлэнь энэ шэнэ гэрнүүдэй нэгэн соо ороо гэжэ дуулахадаа, тэрэ бүри ехээр гайхаа, баярлаа бэлэй. Мүн загаhашан А. М. Намункын, колхознигууд В. А. Пунадинкын, Т. Ф. Ауканкын болон бусадай бүлэнүүд шэнэ гэрнүүдтэ орожо түбхинэнхэй.

Энэ жэлдэ национальна хойто тосхонуудта үшөө 20 гаран иимэ гэрнүүд баригдаха юм.

БЕЛОРУССИИН ССР. Полоцско нефть шанаржуулдаг заводой хоёрдохи ээлжээн үдэр ерэхэ бүри түргэнөөр баригдана. Эндэ сорогонуудые табилга, технологическа түхеэрэлгэнүүдые холболго, котельнуудые хабсаралга түлэг дундаа хэгдэжэ байнхай. Зураг дээрэ: хоёрдохи технологическа түхеэрэлгэ хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной мартын 24.

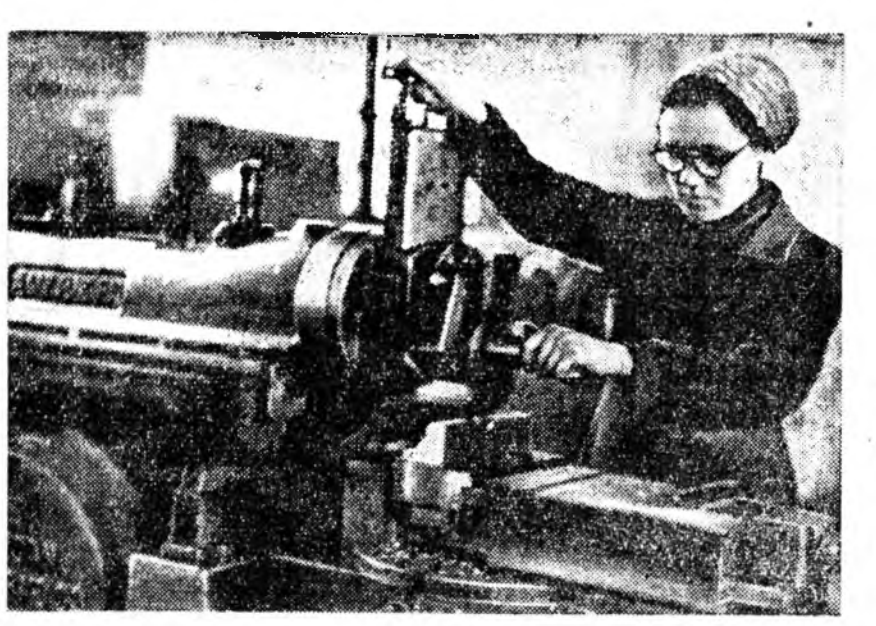

ЛВРЗ. Технологическа багажа зэмсэгтэй болгохо коммунис ажалай цех гансашье өөрынгөө завод республикын томо заводуудые зэмсэглэнэ. Тус цехэй коммунис ажалай ударник, харуулдагша Нина Лукьянова hайн хүдэлхэhөө гадна, хүдэлмэреэ орхингүй Улаан-Үдын түмэр харгын технихангахаhаа гадна, харин бэшэшье арадай ажахын түрүү техникээр кумдэ үдэшэниинь hуралсана. Зураг дээрэ: комсомол Н. Лукьянова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Һайн даа, Николай Михайлович!

«Улаан-Үдэ — Романовка» маршрудтай автобус табилуулна. Шэтын тракт дунгигар, ялхи, яамашье бараг. Машинын ехэ hэжээгүйшье hаа, хүнүүд эсэнги. Нэгэхэн үдэрэй турша соо ябагшад нүхэд болошодог, хүхюу хөөрэлдөөн, энеэдэн замханагүй. Зариман hажаадшье абана. Харгы зам холо даа. Нэгэ заахан үхибүүн: «Эжы аа! Гэдэhэм үлдэнэ!» гээд ооголно. Эхэнь арайшье гэжэ хүбүүгээ hаатуулна: «Хүбүүн, боли даа, мэнэ хүрэхэбди, эдеэлхэбди».

Удинск тосхоной столоводо замай хүнүүд эдеэлнэ. Мүнөөхи хүбүүхэмнай томошог хоёр бууза нэгэ нэгээр гартаа барижархёод, амтархан үмхэнэ. Хүбүүхэн садаба хэбэртэй: «hайн даа» гэнэ.

Хэндэ энэ баясхалан заахан хүбүүн хүргэнэ гэжэ hананат? Эдеэ шанагша Ли Чан-жу Никола Ивановичта баяр хүргэнэ гээшэ. Иимэ баясхалангуудта Николай Иванович нилээд хүртэhэн байха.

Николай Иванович 29 жэлээ эдеэ шанагшаар ажаллажа байна. Эндэ Үдын совхозраб-коопто хүдэлжэ эхилhээр арбаад жэл болоо. Ажалдаа шударгы, уялгаяа жэншэдгүй hайнаар мэдэдэг, шадамар тогоошон. Николай Ивановичые Хори нютагай хүн зон hайн мэдэхэ. Ганса нютагайхидшье бэшэ, мүн үдэр бүхэндэ шэтын трактаар аян замда ябаhан олон хүнүүд энэ столовын эдеэ хоол магтадаг.

Ахамад тогоошон Николай Ивановичай минарлан буйлуулhан кулинарна зүйлнүүдые эдеэд үзыт. Хэлээ таhа хазан алдахат. Өөрынгөө дүй дүршэл, уран шадабаряа нүхэр Ли Чан-жу нүхэдтөө дамжуулан үгэдэг юм. Үнгэрэгшэ 1963 ондо энэ столово түсэбөө 120 процент дүүргээ hэн. Январь hарын түсэб 130 процент хүргэhэн.

Ц. Дымбрылов.

СПОРТ

Хяагтын hурагшад—республикын чемпионууд

Столой теннисээр республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hурагшадай дунда боложо дүүрэбэ. Табан районой эрхим спортсменүүд эндэ сугларжа, районойнгоо нэрэ зэргые хамгаалhан байна. Хоёр үдэр соо болоhон хатуу шанга мүрысөөнэй hүүлдэ Хяагтын hурагшад бэрхээр наадажа, түрүү hуури эзэлээ. Тэдэнэр Түнхэнэй командые 6:2, Кабанскын—7:1, Прибайкалиин — 5:3, Баргажанай—6:2 тоотойгоор шүүжэ, түрүүшынхеэ республикын чемпион болоо. Хоёрдохи hуури Түнхэнэй команда эзэлээ. Гурбадахи hуурида Кабанскын hурагшад гараа.

Городуудай дундаhаа Советскэ районой түлөөлэгшэд нэгэдэхи hуури эзэлээ.

Ц. Бальчинов.

Д. БАТОЖАБАЙ

ДУЛМА БЭРИГЭНЭЙ ААША

(Үнэн болоhон ушар дээрэhээ абтаhан нэгэ акттай зүжэг)

Наадаха нюурнууд:

1. ЛЫГДЕН ЦЫРЕНОВИЧ—совхозой парторг.
2. ГОМБО—участогые даагша.
3. ДУЛМА НАЙДАНОВА— гэрэй эзэн эхэнэр.
4. БАДЛА—Дулмын үбгэн.
5. НАЙДАН—Дулмын эсэгэ.

Совхозой хонидой олоороо түрэжэ захалхадань бүрин бүтэнөөр хурьгадаа абаха гэhэн харюусалгатай хүшэр сагай тулажа ерээд байhан үе саг. Парторг Лыгдэн Цыренович нэгэ участогые даагша Гомбо хоёр партком дотор бодолгото болон hуунад.

ГОМБО. Энэ хүшэр байдалаймнай хажуугаар сагай уларилай мэдээсэлэй ёhоор шуурга саhан хүлеэгдэжэ байна.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хонишодой түл абалгадань туhалхын түлөө аргатай зомнай бүгэдөөрэн ошоо. Үнгэржэ ерэхэдээ тулгуур тулаhан хүгшэд, үбгэдшье hайн дураараа зарим гүүртэнүүд дээгүүр гаранхай.

ГОМБО. Теэд яахабши даа, зарим зомнай совхозойнгоо абаhан уялга ойлгожо үгэнэгүйл даа. Тэрэ Дулма бэригэндэ хэды хэлээд ядагдаа.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Ойлгуулхын аргагүй юм гү?

ГОМБО. Лыгдэн Цыренович нихэдээ юу хэлэнэ гээшэбта! Хэрүүлээ хүрөөд ерэхэдээ, хёлогор нюдөөрөө нюур урууичи буудажа, хурса хэлээрээ сээжэ руушни хадхажа байдаг лэ.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Тиимэл hаа дээрээ ахагүй, дороо дүүгүй эхэнэр гээшэ гү?

ГОМБО. Лыгден Цыренович өөрөө, өөрөөл туршаад үзэгты! Би тэрэ бэригэйние хони түрүүлэлсэ гэжэ дахин ошохогүйб.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Гэртэхиниинь юун гэдэг юумэб?

ГОМБО. Дулмын урдаhаа юун гэхэ юм! Хазуулжа мэрүүлээгүймнай хүрөө гэhэн юумэдэл, хаягаа хараад hуунад лэ даа.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Үгы даа, ши Гомбо өөрөө hуладаад, тэрэ эхэнэртэ толгойгоо гэшхүүлжэ байгаа ёhотойш.

ГОМБО. Өөрөө, өөрөөл туршаад үзэгты. Намайе толгойгоо гэшхүүлээ гэжэ байhаар, өөрөө хаанаханаа гэшхүүлээд байгша аабта!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Би тэрэ Дулматай туршажа наадахагүйб. Энэ харюусалгатай үедэ хоёр hарын турша соо хонинной түл абалсахыень эльгэжэ шадахал байхаб!

ГОМБО. Оhо-о! Гоёл гээшэ! (hуурихаа бодоод сонхо тээшэ ошоно).

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Ши Гомбо гансал юумэ hайн ойлгоорой. Хүн бүхэнэй зан сооhь хөөрэлдэжэ шадаха ябадал хадаа, ажал ябуулха таладашни амаргүйл хэрэгтэй байха.

ГОМБО. Иихэдээ та юу хэлэнэт! Хүн бүхэнеэр хэлэеэ ойлголсоод лэ ажалаа ябуулна гээшэлби. Теэд улайха нюуртаа үhэ ургаhан хүнэй урдаhаа би юун гэхэбиб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Уймар хүн бэшэ hаань, ойлгуулхал хэрэгтэй

ГОМБО. О-hо-о! (Сонхоор газаашаа харантараа баяртайгаар гэдэргээ эрьенэ). Лыгден Цыренович!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Юун болооб?

ГОМБО. Ерээ, өөрөө ерээд ябана!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хэн? (Гомбо гэдэргээшье эрьежэ харангүй газаашаа гаража ябашана).

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Улад зомнай хэдышье коммунизмын болбосоролтой болоо гэжэ hанахадашни, харанхы углуугаар хатуу хүтюушүүл хоргодоод лэ байха юм. Байза эгээ... (Бодолгото болон таhаг соогуураа алхална).

ГОМБО (энеэбхилhээр түргэн ороно). Наашаа, наашаа орогты!

ДУЛМА (өөрөө харагдангүй, газааhаа абяаниинь соностоно). Шамда хүтэлүүлхээр hохор бэшэб!

ГОМБО. Зай, өөрөө морилбол даа! (Хүхюутэйгээр шэбэнэн hагад парторг тээшэ хандана. Лыгдэн Цыренович столойнгоо саана ошожо hууна ха).

ДУЛМА (үүдэ наяргаhаар орожо ерэбэ). Нүхэр парторг энэ Гомбоёо боли гыт! Бородог нохой шэнги урда хойномни орожо hалахаяа болёол!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ Зай, Дулма наашаа hуугты! (hуурихаа бодожо сонхо тээшэ ошоно). Гэрээрээ бүгэдэ hайнууд байна гүт?

ДУЛМА (стул дээрэ ерэжэ hууна). Хуушак лэ хэбээрээ худхажа байнабди даа.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Найдан үбгэжөөлэймнай бэе хүнгэн ха гү? (hууридаа hууна).

ДУЛМА. Танай асуудалда алин талаhаань харюусалтай гээшэб! Дала шахаhан үбгэнэй hалхинай үлеэhэн тээшэ унахаяа hанахыень харахада, хүнгэн түхэлтэй агша. Шэрээдээ hуухадаа үеэдэшоод бодожо ядахадань, гарhаань татажа бодхоходо хүндэшье болоhон түхэлтэй агша.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Зүб даа... Һаhатай боложо ябана ха юм. Тэрэ Бадла нүхэрэйтнай бэе бараг гээшэ гү?

ДУЛМА. Хоёр полина-хахалдаhа тэбэреэд гэртээ оруулжа шадахагүй, үрэеhэн гараа фронт дээрэ таhа буудуулhан манай Бадла тэрэ уушхаяа шобто буудуулhандаа амяа хаагдажа, аахилжа уухилжа ябанхай агша даа. Тэдэниие тэжээхэ хараха хүниинь ганса би аад, үбдэгэйнгөө нутартар, үргөөрөө газар мүргэтэрөө hалиранхай агшаб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Зай, зай... (Тамхяа гаргажа татана). Фронт дээрэ хүндөөр шархатаhаншье hаа, урагшаа hанаатай танай Бадлын таряа хуряалгын үедэ таряанай харуулшанаар ябажа туhалhандань манай совхоз нёдондо түлэбэргүй путёвко санаторидо үгэжэ эльгээгээ бэлэйбди. Теэд санаторидо амаржа ерэhээр бэемни бүри hайн гэжэ намда хэлээ hэн.

ДУЛМА. Зай, тэрэ хүхирүү Бадлые тухирабалтнай уhа руушье ороходоо болоно бэзэ.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Манай совхозой хүтэлбэрилэгшэд хүниие тухиржа, уhа руу оруулаагүй юм.

ДУЛМА. Би өөрынгөө үбгэн тухай танда хэлэнэб.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Танайшье үбгэниие бидэнэр уhа руу түлхидэггүй, харин санаторидо эльгэдэг бэшэ аалди?

ДУЛМА. Зай, Лыгдэн Цыренович намайе хүлисэгты, шашагтаа найража үлүүшье үгэ дуугаржа болоо бэзэб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Одоо тэрэ юун хамааб! Та бидэ хоёр яажашье байгаа hаа, хэлээ ойлголсодог хоёр бэлэйбди.

ДУЛМА. Нээрээшье даа! (Хөөрэлдэжэ байhан хоёр хүхюутэйгээр энеэлдэнэд).

ГОМБО. Нээрээшье та хоёрой хөөрэлдэжэ байхые шагнажа hуухада зохид байна.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Тиигэнгүй яаба гээшэб! Үе үүри зон гээшэлди.

ДУЛМА. Нэгэ голой уhаар ундалжа энэ болоhон зон гээшэ аабзабди.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Нээрээл тиимэ зон гээшэлди даа. Нютаг голойнгоо нэрэ түрые үргэжэл ябаhайбди гээд hанахаhаа бэшэ юу бодохо бэлэйбибди.

ДУЛМА. Ёhоороол тиимэ гээшэ!

ГОМБО. Хэжэнгын голой хүбүүд, басагад хүнhөөл hаа адаг гээд хүдөө хүнэй хэлэбэл. хэмнайшье hайхашаахагүй байха.

ДУЛМА. Урилдаха болоо hаа, тооhымнайшье харахагүйт гээд нэн түрүүн би харюусажархиха hэм!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Нүхэр Дулмамнай нээрээл сэсэн үгэ хэлэжэрхиоэ. (Бултадаа энеэлдэнэд).

ДУЛМА. Теэд хэнэй хүбүүд, басагад нютаг голоо баhуулжа байба гээшэб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Тэрэ аргагүй зүб гээшэл даа. Мүнөө тэрэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой уряалаар зуун хониннhоо зуун хурьгадые абахабди гэжэ бүхы республикымнай хонишод үгэеэ үгөөд мүрысэжэ байна ха юм. Тиихэдэнь манай нютагайхид адаг hүүлшын ябалтай гүбди!

ГОМБО. Бидэнэр юугээр дутаха зонбибди!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Мүнөө түл абалгамнай эхилээ. Гансал зон хүмнай дутаалдаад байна. Теэд нютагайнгаа гол баялиг болохо хони, хурьгадаа гарта hабартаараа булта хамhажа, олон болотор үдхэхэ шадалтай зон аабзабди. Анха сагhаа элдин баян гэжэ суурхаhан нютагаа, мүнөө болоод байхада адаг үгытэй гүүлхэhээ эшхэбтэр юу байхаб! Дулма Найданова, тиимэ гээшэ бэзэ?

ДУЛМА (хэбэргүйгөөр буруу хараад дуу гарана). Хэн мэдээб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Мүнөө hая та бидэ хоёр хөөрэлдэхэдөө айхабтар адли hаналтай байбабди. Юрэдөө, зоной хойно гарангүй, зуун хониннhоо зуун хурьга абахын хойноhоо хамтадаал оролдохо болоо гээшэбди. Та Дулма Найданова, хоёр hараар хони түрүүлэлгэ дээрэ ошожо туhалха болоо гээшэлтэ даа.

ДУЛМА. Хэн, би гү? (Шэг шарайгаа хобхо татана).

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Тиимэ даа.

ДУЛМА. Намhаа бэшэ хүн совхоз соомнай олдохоёо болёо юм гү?

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Бүгэдөөрөө тиигэжэ хэлэхэ болоо hаамнай, хэн манай ажал хэхэ гээшэб!

ДУЛМА. Минии аргамнигүй.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Юундэ?

ДУЛМА. Бэе муутай үбгэнөө, дала шахаhан эсэгэеэ хаяад хаана ошо гээбта! (Дууниинь шангадажа захалба).

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хониндо.

ДУЛМА. Тулюур дорой гэртэхинээ хээрэ хаяад яба гэжэ гү?

ГОМБО. Хээрэ хаянгүй, гэртэнь орхёод...

ДУЛМА. Ши Гомбо бү оролсо! Хамаг энэ буртаг үгэ шамhаа гараа!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Танай гэртэхин хэбтэриин зон бэшэ ха юм! Үбгэнэйтнай бэеын муу hаань, дахин санаторидо эльгэхэбди. Эмгэг үбшэнгүй Найдан баабай хоёр hарын турша соо гэрээ hахяад байна бэзэ.

ДУЛМА. Би өөрөө эмгэг үбшэнтэйб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Ямар?

ДУЛМА. Нюрганай нервэнүүдэй үндэhэнэй хабдар.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Юун гэжэ?

ГОМБО. Хашарhаа болоhон хабдар гэжэ гү?

ДУЛМА. Хүниие бү доромжологты! Радикулит гэжэ үбшэнтэйб! Хүйтэ нойтондо ябахыемни врач огтолон хорёо hэн.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Ямар врач?

ДУЛМА. Городой. Республиканска больницын.

ГОМБО. Алим бэ тэрэ үбшэнэйтнай справка?

ДУЛМА. Аржагархан лэ саарhан байха. Тархаанай халтиржа унама мэлигэр сагаан саарhан дээрэ бэшэгдэhэн справка.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Шог зугаа болгонгүй, хэрэг тухайгаа хөөрэлдэе. Тон hаяар шуурга саhан болохоёо байна. Та Дулма үглөөдэртөө Мүнгэтын хүүтэрэ ошожо хони түрүүлэлсэгты!

ДУЛМА. Аргамнигүй. Үбгэнhөө hалаад лэ ошоо hаа ошохоб. Теэд үбгэнөө хаяад хурьгадые абахаяа ошо гэдэг хуулиин бии юм hаа, та парторг ноён захиржархихал болоо бэзэт!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хамаагүй, хоёр hараар hалаад ошогты!

ДУЛМА. Тиихэдээ үлбэр үбшэн үбгэнэйшни үхэхэдэ хамаагүй, харин хурьган лэ хэрэгтэй гэбэ гээшэ гүт?

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Үбгэниитнай бидэ үхүүлхэгүйбди. Һалабал hалагты, гансал хони түрүүлхэсэ заабол ошохот!

ДУЛМА. Өөрөөл hамганhаа hалаарай! Би хони түрүүлхэеэ яашье ошохогүйб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хониной мяха эдихэдээ бэрхэ аад, юундэ хониннhоо айнат!

ДУЛМА. Бэе муутайб гэнэ бэшэ гүб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Зай, тиигэбэл энэ дороо справкаяа асарагты!

ДУЛМА. Пужааласта, ноён парторг! (Түргөөр гаража ошоно).

ГОМБО. Лыгдэн Цыренович, хараба гүт?

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Справкаяа асарhан хойнонь үшөө хөөрэлдэхэ байхабди.

ГОМБО. Үгы, хэнээ hажаажа иимэ ургэтэй бэригэн гээшэб! Уг гарбал сооhь иимэ хэлэтэй амитан үгыл.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Үрхэ забагтаа хүрэхэгүй хашар хүнэй үргэ аман үлирбэ юм гэлсэгшэ.

ГОМБО. Нээрээл үргэ аманиинь үлирбэ гээшэ даа. Тэрэ Бадла үбгэнэйнгөө бэеын барагшье байтарнь, энэ бэригэнтнайл үргэ хэлээрээл үрэмдэжэ муудхана бэшэ аал!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Дулмые гансашье хониндо гаргаха бэшэ, гэр бүлынь байдал хаража хэлсэжэ үзэхэбди.

НАЙДАН (газааhаа орожо ерэнэ). Мэндэ hайнууд!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Сайн, сайн! Найдан баабай наашаа ерэжэ hуугты!

НАЙДАН (парторгын хажууда ошожо hууна). Һаянай яагаа шэмэрүүн хүйтэн болошобо гээшэб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Тиибэл даа. Үшөө hаяар саhа шуурган болохо юм гэлсээд байна.

НАЙДАН. Тиигэбэл адуу малда балайшье hайн байхагүй даа.

ГОМБО. Илангаяа хонидhоо түл абалга дээрэмнай хүшэр лэ байха юм бэзэ.

НАЙДАН. Тэрэ зүб даа. Байза, манай Дулма гэжэ юумые хараагүй гүт?

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Мүнөө hая эндэ байhанаа ошоо.

НАЙДАН. Юрэдөө, ши Лыгдэн, парторг хүн гээшэш. Би шамда гомдол хэлэхээ ерээб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Найдан баабай хэлэгты... Юун болооб?

НАЙДАН. Тэрэ өөрынгөө үхиндэ гомдожо голхороод ябанаб.

ГОМБО. Хэндэ. Дулмада гү?

НАЙДАН. Тиимэл бэд даа, бэшэ хэндэ ха hэм! Юрэдөө ехээр дураа гутаа hаа, ехэ үхиндөө, Долгортоо, город ябашахамни. Теэд хайшаа юм гээшэб гэжэ асууха, хэлсэхээ ерээб.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Яанаб, Дулматнай хараана гү?

НАЙДАН. Хараал тухай бү хэлэгты. Тэрэнэй үргөө хабирхада шэхэмни дүлиирhээр үнинэй. Харин үбгэрhэн хойноо гэрэй богоол болоходоо дурамни гутана.

ГОМБО. Ямар богоол?

НАЙДАН. Барлаг!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Яанаб? Уhа, түлеэгээ танаар зөөлгэнэ гү?

НАЙДАН. Уhа түлеэн байгаал юм бэзэ. Харин гахайшан, үхэршэн болошоод зүдэржэ байнаб.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Тиимэ олон гахайтай юм гүт?

НАЙДАН. Олоншье бэшэ hаань, гурбан гахай хооллуулжа үбэлжөөб. Тэзсгэн нэгэ гахайгаа алажа, мяхыень наймаалхаяа город Дулмамнай тонилhон аад, хахад hара шахуу тэнүүлтэжэ ябаhанаа ерээ hэн. Мүнөө баhа нэгэ гахайнгаа мяха город наймаалхаяа ошоhон аад, арбаад хоногой үгы. Харин тэрэнэй иигэжэ сэнгэжэ ябахадань, гэртээ үлдэhэн томо гахаймнай түрэжэрхёод, арбаад поршоонхын бархиралдаан соо мүр улаяа алдажархёоб.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Үмсын зөөри үдэхэдөө нюдэ hохордуулдаг ха юм. Үшөө хонид гэжэ байгаа ааб даа?

НАЙДАН. Байгаа бэд даа. Табан хониной хажуугаар хашараг, буруун, үшөө нэгэ үнеэн... Юрэдөө, хамаг эдэниие үбэлэй хүйтэндэ уhалха, эдеэлүүлхэ гээшэнь туйлай нобшо. Харин Бадла хүрьгэнгүй hаа, би ганса үбгэн яаха байгаа гээшэбиб!

ГОМБО. Бадла хүрьгэнэйтнай бэе бараг гү?

НАЙДАН. Тэрэ санаторидо ошожо ерэhээр айхабтар hайн байhан аад, мүнөө hөөргөө доройтоо. Теэд зүбшье юм бэзэ, энэ гэрэйнгээ ажалда дарагдашоо гээшэ ааб даа. Мүнөө гэртээ гэмэржэ hууна hэн даа.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Юундэ?

НАЙДАН. Эдэ гахайн поршоонхонуудhаа минии бэе үнэгүй болоо юм гү гээд хэрүүлхэнэ hэн. Теэд эдэ үдэрнүүдтэ бүри бэень муудаад, тулан ядалдахадаа намайе танда эльгээгээ.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Санаторидо путёвко эрихыетнай гү?

НАЙДАН. Үгы. Санаториин путёвко эрихэмнишье эшхэбтэр гэнэ hэн. Харин совхозой гуримhаа үлүү гараhан малыемнай амидын шэгнүүрээр абажа, бидэниие абарыт гэнэл даа. Иигэжэ зүдэржэ ябанхаар, хүн зонойнгоо дунда шадалайнгаа зэргээр совхозой ажал хэдэг байгаа hаа, бэемнишье доройтохогүй, сэдьхэлнишье дүүрэн ябаха hэн гэнэ.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Тэрэмнай аргагүй зүб бодол гээшэ.

НАЙДАН. Хүрьгэн бидэ хоёр үнинэй тиигэжэ шэбэнэлдэнхэйбди. Тэрэ үлүү мал, гахай нохойн хойноhоо оролдоhоноймнай олзо үрэ үгы. Арай гэжэ томо болгоходомнай, үнөөхи Дулма город абаашажа мяхыень худалдаад, hэнжэгэр ооhортой hиихэ, алтан час абанхай, хүзүү hээртээ хүхэ шара хуба үлгэнхэй, үhэ нидхээ буржылгаhан, урал амаяа хурга зузаанаар будажархинхай юумэ бусажа ерээд, бурханай орондо дээгүүр hуухадань: Ногоон, Сагааншье Дари Эхэ бурханай морилhониие танижа ядаhан юумэдэл hохинолдожо байгшалди. Мүнөө болоод байхада мохоорхын зэдээр дутажа ябанаб.

ГОМБО. Энээн тухайгаа үнинэй намда таанад хэлэхээ яаhан зомта?

НАЙДАН. Һанааншье байбал, hоёомнай богонидоо ха юм. Бадла хүрьгэн гэжэ hамганай гар соо оршонхой, Дулмын хёлогод лэ гэбэл хэлэниинь тангалайдаа нялдашадаг шуу. Би үбгэжөөл хаягай харуул болонхой ха юмбиб.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. А-я-яа-.. хаягай харуулшан! Манай совет гүрэн соо эхэ эсэгээ хаяада хаядаг заншал үни дуу hанхай. Нүхэр Гомбо, бидэнэр хажуу тээhээнь хаража байха ёhогүйбди. Тэрэ Дулмын үбгэ эсэгэдээ, нүхэсэжэ байhан нүхэртөө, нютаг голойнгоо зоноор хайшан гэжэ хандахыень партиин зүгhөө заажа үгэхэ болоолди даа.

ГОМБО. Хүшэр лэ бэригэн гээшэ даа.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хамаагүй, улад хүсэтэй юм.

НАЙДАН. Туhалалсыт гэжэ би мүнөө ерээб! Түрэhэн үрэеэ гүрэн түрэдэ заажа ябахаhаа гайхаhан дээрэhээ энэ болооб.

ГОМБО. Найдан баабай мүнөө тон зүб лэ ерэжэ хэлэбэт. Дулмые хониной түл абалсахыень эльгэхэ гэhэмнай, харин үбшэн хүн гээшэб гэжэ хэлээд ошоо.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хото городоор аралжаа наймаа хэжэ ябахадаа үбдэнэгүй ха юм!

ГОМБО. Найдан баабай, тэрэмнай али үнэхөөрөө үбшэн хүн гээшэ гү?

НАЙДАН. Бү мэдэе. Хашарhаа болодог юм гү, али үбшэкhөө гү, заримдаа атиралдаад хэбтэгшэл даа.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Хашарай хажуугаар тэрэ үмсын зөөридэ шунажа, хара амяа хараhан дээрэhээ танай Дулма сэдьхэлэй үбшэнтэй болоо гээшэ. Никита Сергеевичэй хэлэhэнэй ёhоор бодоходо, үмсын зөөри үдхэжэ, өөhэдөө тэрэнэй барлаг болоо гээшэт. Энэ мунхаржа байhан байдалhаатнай таанадые гаргахын түлөө, үглөөдэртэнь үлүү малытнай гүрэнэй сэнгээр совхоздо абахабди.

НАЙДАН. Одоол тэрэ хамаагүй, тиигэжэл туhалыт гэжэ ерээ гээшэлби. Харин шадаха соогоо совхоздоо ажал хэбэл, халааhан соогоо ханхинаха зэдээр таhархагүй байхаб даа.

ДУЛМА (орожо ерэнэ). Ши баабай хаанаhаа эндэ орожо ерээд зүнэгтэжэ hуунабши! Тэрэ Бадла гэжэ юумэшни баhа на хэмни гэжэ байгаад хи хоёр үгэсөөд...

ГОМБО. (Дулмын үгэ партком соо байhанаа бү ты!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВ ряад зоной гуримаар түр гэеэ «ши» бэшэ, «та» гэ ты. Хоёрдохёор, «зүнэ дайралта хэхэеэ эшэхээр

ДУЛМА. Манай гэр бү рэгтэ танай оролсохо юу

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИ вет хүнэй гуримаа алда ябабал, манай парти яма рэгтэнь оролсохо, хүнние жүүлхэ гэhэн манай уял раа гүт, тэрэ үбшэнэйнгө ка?

ДУЛМА. Асараа! Бари шагты, ханагты! (Справк нэ).

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНО Улаан хэлээрээ тугасай h дэлгэгты! Ута hүүлынь т шалбал, тахяашье болохо гад шуу. (Справкын унша

ДУЛМА. Эрдэмтэй яагаа удаан шагаана, гэ шэбта! «Д. Найданова р үбшэнтэй» гээд гурбахан бэшэhэн саарhан лэ.

ГОМБО. Городоор гахай наймаалжа, үбэлэй хүйтэ кын саана үдэр үнжэн зо радикулит үбшэнтнай ху гү?

ДУЛМА. Хэн шамда наймаалаа гэжэ хэлээб? нэг үбгэн шашаа гү?

НАЙДАН. Шашаагүй, Ши намда бү хашхара! Б hэн эсэгэшни гээшэб! Үнд хяагаа hургаагүй юм.

ДУЛМА. Хэнэйнь түрүү hэнниинь мэдэгдээгүй. Үнд гөөр тахяа бии болоогүй рин эндэ тоосолдожо ба баабай гэртээ арилая! Ябаг данние ханшыhаань татана

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ ма байзагты, үшөө хөөрэлд Улаан хэлэтые урдаа оруул дөө бү найдагты.

ДУЛМА. Үшөө намhаа ю хэеэ hанаа зомта? Тэрэ спр мни хаража садаагүй гүт?

БАДЛА. (газааhаа яарал орожо ерэнэ). Шинии нама hохо юумэн үгы! (Дулма хургаа ёдогошуулна). h ошохоороо намай бү айлга! дан тээшэ хандана). Тугаа нии захиhан үгэ Лыгдэн Ц вичтэ хэлээ гүт?

НАЙДАН. Хэлээ, бугэ хэлээб!

БАДЛА. Зай, тингэбэл үлүү малые амидын шэгнү совхоздо абагты! Мүнөө тэнь абагты! Энээнhээл х гаража байна.

ДУЛМА. Юу, хиирээ гү

БАДЛА. Энэ зөөриhөө б бидэнние барлаг болгоод за тахяаа болнхош. Та Гомбо дахин Дулмые хони түрүү гээбта! Хамаагүй, үлүү ма абабалтнай энэ эхэнэр хон рүүлэлсэхэл байха. Ганса ү зөөри хүлынь тушаад, тол тэнэг болгожо байна!

ДУЛМА. Өөhэдөө долоон тээшээ тонилогты! Би үбш справкатайб!

БАДЛА. Ямар? Ши ямар шэнтэй хүмши?

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. нэгэ иимэ hэжэгтэйхэн с асараад байнал даа.

БАДЛА. Ямар? (Справк абажа харана). Энэтнай эгэшын справкал! Эндэ hая hоо манайда айлшалжа ерэ мартаад ошоо hэн. Д. Найд гэhэн үгэтнай, Дулма бэшэ, гор Найданова гэhэн нэрэ га

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВ А-hа-а! Ганса гэр бүлээ гүрэн түрээ мэхэлжэ ябана шэ гү?!

БАДЛА. Энэ эхэнэр яа Баабай бидэ хоёр хони түрү сэхээ ошоболнай дээрэ.

ДУЛМА. Һэегүй тонил Үлэhэн малаа хараад байнал зэб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Үглөөдэртэнь таанадые маши абаашахаб.

ДУЛМА. Харыт! Яагаа hу машина гээшэб! Харин хүнгэн шинаар шэрүүлжэ сэнгэхэтнай юм.

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Дулма эхээр hанаагаа бү з ты! Танние баhал машинаар рэхэдээ болохобди.

ДУЛМА. Хайшань?

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. хэдэй сүүд гэжэ дуулаа hэн

ДУЛМА. Юу?

НАЙДАН. Хамаг ябада гэршэлжэ үгэхэбди!

ГОМБО. Нүхэдэй сүүд та машинада hуулгаад сүлэжэр жэн! Нютагhаа намнуулшоод хада хэр зохид байгша ааб!

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Ү шье хатуу хэлэжээ абахадаа б но бэзэ.

ДУЛМА. Лыгдэн Цыренов та Гомбо... Би нэгэ бага...

ГОМБО. Юун гэхээ hанай

ДУЛМА. Намайе хүлисэгт хониндошье...

ЛЫГДЭН ЦЫРЕНОВИЧ. Б нэр юушье хэхэ эрхэгүйбди, хэдэй сүүдэй урда хэлэхэ ү хэлэнэ бэзэт. Арад зон танай далые шиидхэнэ бэзэ.

ХҮШЭГЭ.

Алдарта ой

БУДАПЕШТ, мартын 21. (ТАСС). Венгридэ совет республикын соносхогдоhоор 45 жэлэй ойе мүнөөдэр арадай Венгри hайндэрлэбэ.

Һайндэрэй урда тээ ниислэлэй олониитын баярай заседани металлистнуудай Культурын байшан соо болоо. ВСРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Бела Биску, партиин бусад элитэ ажал ябуулагшад, хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөндэ хабаадаhан хүнүүд заседани дээрэ байлсаа.

Венгриин бусад городууд болон тосхонуудта баярай суглаанууд, митингнүүд мүн лэ болоhон байна.

Гарриман Африкын оронуудаар аяншалхаяа гараба

ЛОНДОН, мартын 21. (ТАСС). США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо А. Гарриман Африкын оронуудаар аяншалхын тулада Лагос орохёо мүнөөдэр Лондонhоо ниидэн гараа.

Гарриман Африкадахи байдалтай холбоотой асуудалнуудаар Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Батлертай Лондондо хэлсээ хээ.

Долоон жэлэй түсэбые арадта тайлбарилна

АНКАРА, мартын 21. (ТАСС). Оронние хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбтэй парламентын гэшүүдые Ганын Республикын оборонын министр К. Баако танилсуулаа. Һунгуулиингаа округуудта бусаад, долоон жэлэй түсэбэй зорилгонуудые арадта тайлбарилжа үгэхыень парламентын бүхы гэшүүдые К. Баако уряалаа.

Энэ хадаа гэм хэдэг бага үхибүүдэй камера бэшэ, харин Урда-Африкын городуудта негрнүүдэй ажаhуудаг юрын байра гээшэ. Үндэhэ яhанай илгаагай ехээр гаргагдадаг Урда-Африкын республикада нютаг зониинь ехээр дарлагданхай юм. Хара шарайтай шуул эгээн лэ хүндэ хүшэр, муухай ажал хэдэг, эгээн муугаар хооллодог, муу байрада ажаhуудаг юм. Үндэhэ яhанай илгаа гаргаха политикада эсэргүүсэн, байдалаа hайжаруулхын түлөө негрнүүд тэмсэл хэдэг. Энэ таhалга соо ехэ бүлэ ажаhуудаг юм. Гэр сооhь юунэй бии байhые энэ зураг харуулжа үгэнэ. Ехэшүүлынь ажал хүдэлмэри бэдэржэ ошоо. Үлэсхэлэн хүбүүн тэдэнэйнгээ ерэхые хүлеэжэ hууна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ази, Африкын hанал нэгэдэлгын соведэй VI сесси нээгдэбэ

АЛЖИР, мартын 22. (ТАСС). Ази, Африкын арадуудай hанал нэгэдэлгын организациин соведэй VI сесси мүнөөдэр эндэ нээгдэбэ.

Африкын газар дээрэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө дэмжэхыень сессидэ хабаадагшадые Алжирай Арадай Демократическа Республикын президент Ахмед Бен Белла сессиие нээхэдээ уряалаа.

ВФП-гэй гүйсэдкомой сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ

СОФИ, мартын 21. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй 27-дохи сесси хүдэлмэреэ дүүргээ.

Сэлинджер сенатораар hунгагдахые оролдоно

ВАШИНГТОН, мартын 21. (ТАСС). Сагаан байшангай хэблэлэй асуудалнуудай талаар секретариин тушаалhаа буухан Сэлинджер мартын 20-до иигэжэ мэдүүлээ. Калифорни штадhаа США-гай сенадта hунгагдаха оролдолго гаргаха.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН САДНАhАА

Хүндэтэ айлшаниие хүлеэнэ

КАИР, мартын 21. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой май hарада ОАР ерэхээ байhанда Каирай хэблэл гол анхаралаа хандуулна. «Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодолой түлөө, маанадта бэрхэтэй сагай тохёолдоходо бидэниие дэмжэhэнэйнь түлөө ОАР-ай арад хүндэтэ айлшанда баясхалан хүргэхэ» гээд «Ахбар Эльяум» газетэ бэшэнэ. «Суэцкэ каналые гүрэнэй мэдэлдэ абаха үедэмнай тэндэ бэрхэтэй байдалай тохёолдоходо Н. С. Хрущев бидэниие дэмжээ hэн. Советскэ Союзай уридшалан hануулга хэhэнэй ашаар ээрхэг түримхэй добтолгын болюулагдаhые нэгэшье араб мартахагүй» гээд газетэ бэшэнэ.

Советскэ худалдаа наймаанай-промышленна выставкэ Генуйда нээгдэбэ

ГЕНУЙ, мартын 21. ТАСС-ай тусхай корреспондент А. Красиков иигэжэ дамжуулна:

СССР-эй худалдаа наймаанай-промышленна выставкэ мүнөөдэр Генуйда нээгдээ. Выставкэ апрелиин 12 хүрэтэр хүдэлхэ юм.

Советскэ правительствын даалгабаряар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. Н. Косыгин выставкые нээгээ.

Совет арадай, Советскэ правительствын болон тэрэниие толгойлогшо Н. С. Хрущевой зүгhөө А. Н. Косыгин Италиин арадта, правительство болон Генуй городой хүн зондо, выставкэ нээлгын ёhололдо хабаадагшадта халуун баясхалан хүргөө, hайниие хүсөө.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной мартын 24.

Редакторай түлөө
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00071. Зак. № 267.